

LEPESEK

A FENNTARTHATÓSÁG FELÉ

19. évfolyam 2. szám [59]

2014. nyár

*Gazdaságfilozófiától
a projektekig, tudományos
cikkektől a szakmai hírekig*

**KONFLIKTUS,
BIZALOM,
HITELESSÉG**

Kocsiból
autó

A **nem pénzügyi**
jelentéstételről

Cseriti –
márkázott
jótékonyosság

fenntartható gazdálkodás

követ

TARTALOM

TUDOMÁNYOS ROVATOK SZAKMAI ROVATOK

Projektek

4 - Konfliktus, bizalom, hitelesség

Ökolábnyom

6 - Az élelmiszer-fogyasztás ökológiai lábnyoma Magyarországon

Boldogság-gazda(g)ság

8 - A szomszéd füve mindig zöldebb

Bionómia

10 - Kocsiból autó I.

Szemle

12 - A nem pénzügyi jelentéstétel szabályozása az EU-ban

Vállalati esetek

13 - Kerekeken érkezik a tudás

14 - Ostorházi Kft.

15 - Merre jár a hulladék?

Másért vállalkozó?

16 - Cseriti – márkázott jótékonyág

KÖVET-hírek

18 - Kapcsolatépítés

18 - Új KÖVET-munkatárs

18 - In memoriam Peter Hundley

19 - Miért éppen EMAS?

20 - Új KÖVET-tagvállalatok

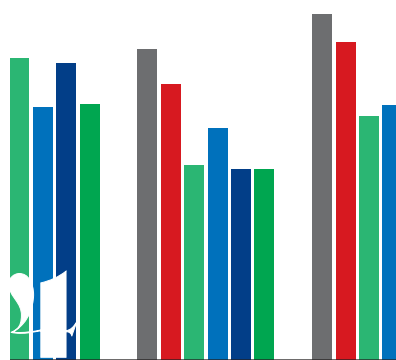
Emberi tényező

22 - „A helyemen vagyok”

Jogszabályok

23 - Új és módosított jogszabályok

A GDP mindenekfelett?

SZERZŐ: Bognár Károly/KÖVET Egyesület

Nem kérdés, hogy egy ország vezetőinek az szerez örömet, ha növekszik a GDP, és az keseríti el őket, ha stagnál vagy csökken. A siker fokmérője számukra a növekedés mértéke. Így volt ez mindig, de különösen így van ez a 2008-ban beütött pénzügyi és gazdasági válság óta: elkeseredett küzdelem folyik még a tized százalékokért is. De tényleg a GDP az a mindenható tényező, amely meghozza nekünk a szépet, a jót, a felemelkedést, végső soron a boldogságot?

Az lassacskán a laikusok számára is kezd világossá válni, hogy van valami különbség a jólét és a jól-lét között. Robert F. Kennedy egyszer állítólag kijelentette, hogy a GDP „mindent mér, kivéve azt, amiért érdemes élni”.

A bruttó hazai termék [Gross Domestic Product – GDP] koncepciójának, tartalmának kidolgozása a múlt század 30-as és 40-es éveiben, a nagy gazdasági világválság és a II. világháború felfordulása közepette vette kezdetét. A Nobel-díjas Simon Kuznets – a GDP mint mérőszám fő konstruktőre – is figyelmeztetett azonban arra, hogy nem szabad egyenlőségjelet tenni a GDP növekedése és a jól-lét közé. Mert az utóbbi nem csak attól függ, hogy mennyi pénz van a zsebünkben.

A GDP-vel azokat a tranzakciókat lehet mérni, amelyek valamilyen formában a piacra kerülnek. Egy jó házasságból fakadó harmóniát, boldogságot tehát nem képes számszerűsíteni ez a mutató, de egy valóper költségeit igen. A GDP szempontjából az egészség nem érték, a betegség az orvosokra, gyógyszerekre költött pénz miatt annál inkább. Általánosabban fogalmazva, a GDP-hívók figyelmen kívül hagyják a tranzakciók társadalmi költségeit, környezeti hatásait, és az sem különösebben izgatja őket, ha a piaci ügyletek nyomán nőnek a jövedelmi egyenlőtlenségek. Látható azonban, hogy nem minden GDP-növekedés jó és hasznos.

Egy másik nagy gond a GDP-vel, hogy – az előbbiekből is következően – a növekedésének nincs felső határa, azaz elvileg semmilyen tényező nem korlátozza. Lehet, hogy a világ esőerdőinek kiirtása az emberiségnek felettébb rossz, de a GDP-nek kifejezetten jól tesz. Csak

hogy az embereknek ahhoz, hogy jól érezzék magukat, nem pusztán pénzre van szükségük, hanem tiszta levegőre és vízre, egészséges ételekre, jókedvű polgártársakra és sok egyéb másra.

Mi következik mindebből? Egyfelől az, hogy nem minden GDP-növekedésnek kell örülni, és nem kell törekedni a GDP mindenáron való növelésére. Van ugyanis olyan növekedés, amely kifejezetten rossz, káros az emberiségre. Másfelől az, hogy valóban szükség lenne egy olyan mutatóra (pl. ökolábnyom), amely figyelemmel van a fenntarthatóságra, még akkor is, ha ez gátat szab a növekedésnek. Harmadsorban pedig az, hogy érdemes lenne elgondolkodni a GDP-nél komplexebb és differenciáltabb mérésre képes mutatók (pl. Genuine Progress Indicator, Human Development Index, Gross National Happiness) alkalmazásán, amelyek tekintettel vannak a növekedés társadalmi, környezeti és gazdasági hatásaira is. Mert minden jel arra utal, hogy véget kell vetni a nyaklító nélküli, felelőtlen növekedésnek.

**TÉNYLEG A GDP AZ A MINDENHÁTÓ
TÉNYEZŐ, AMELY MEGHOZZA
NEKÜNK A SZÉPET, A JÓT,
A FELEMELKEDÉST, VÉGSŐ SORON
A BOLDOGSÁGOT?**

IMPRESSZUM

Lépések a fenntarthatóság felé – Hibrid lektorált tudományos folyóirat és szakmai magazin

A **Lépések a fenntarthatóság felé** c. szaklap évente háromszor jelenik meg a KÖVET és a TTMK szerkesztésében. A cikkek a szerkesztőség jóváhagyásával és a forrás megjelölésével szabadon közölhetők. A tudományos rovataiban megjelenő cikkek a Magyar Tudományos Művek Tárában lektorált szakkiként kerülnek regisztrálásra.

A **KÖVET Egyesület a Fenntartható Gazdálkodásért** a környezettudatos és társadalmilag felelős szervezeti működést segítő nonprofit, független szervezet, amely az INEM, a CSR Europe és a Global Footprint Network nemzetközi hálózatának tagja.
H-1068 Budapest, Dózsa György út 86/B | 06/-1-473-22-90 | info@kovet.hu | www.kovet.hu

A **TTMK** [Tisztább Termelés Magyarországi Központja] a UNIDO/UNEP által kezdeményezett tisztább termelési központok nemzetközi hálózatának tagja, amelynek célja a megelőző környezetvédelem magyarországi elterjesztése.

H-1093 Budapest, Fővám tér 8. | 06/1-482-52-51 | ttmk@uni-corvinus.hu | http://hcpc.uni-corvinus.hu

Alapító főszerkesztő: dr. Tóth Gergely

Főszerkesztő: Bognár Károly [KÖVET]

Felelős szerkesztő: Balogh Eszter [KÖVET]

Szerkesztő: Széchy Anna [TTMK]

Tudományos rovatok vezetői: dr. habil. Szigeti Cecília [Ökolábnyom], dr. Takács Dávid [Boldogság-gazda(g)ság], dr. Tóth Gergely [Bionómia], dr. Zilahy Gyula [Projektek]

Tördelő: Krauter Tamás

Címlap, layout: Salt Communications

Nyomda: Folprint – A ZÖLD nyomda

A szaklap KÖVET-tagok számára ingyenes, régebbi számai letölthetők a KÖVET honlapján:

www.kovet.hu/lepesek-szaklap

A kiadvány anyaga Cyclus Offszet papír, mely újrahasznosított hulladékpapírból, klórszármazékok és optikai fehérítő felhasználása nélkül készült.

Megjelenik 1000 példányban.

ISSN 1786-9536

KONFLIKTUS, BIZALOM, HITELESSÉG

SZERZŐ: dr. Zilahy Gyula / TTMK

A hazai közvélemény – és ezzel párhuzamosan a legtöbb vállalati szakember – a rendszerváltozás éveiben ismerkedett meg a környezeti konfliktusok fogalmával. A bős-nagymarosi vízlépcső az országos politika fókuszába került, de sokat lehetett hallani a garéi veszélyes hulladékok kérdéséről vagy éppen a hulladékok lerakásáról, égetéséről is.

A 2000-es évek eleje a Tisza ciánszennyezése miatt emlékezetes, amit gyakran sorolnak a világ legsúlyosabb környezeti katasztrófái közé, és napjainkban sem hagy feledésbe merülni a Verespatakra tervezett újabb aranybánya. A kanadai befektető bányanyitási szándéka nemcsak Magyarországon kapott az elmúlt években nagy nyilvánosságot, hanem Európa-szerte is sokat foglalkoztak az ügygel. A helyi lakosok és környezetvédelmi aktivisták tiltakozásának hatására a román parlament ugyan egyelőre nem járult hozzá a munkálatok megkezdéséhez, azonban a napokban olyan hírek láttak napvilágot, miszerint a befektető, *Jonathan Henry*, az aranykitermelésre létrehozott román cég többségi tulajdonosa négymilliárd dolláros kártérítési pert indítana a román kormány ellen. Nyilvánvaló, hogy a bányavállalkozó továbbra is érdekelt a kitermelés megindításában, és a cég nem adta fel eredeti szándékát, nevezetesen, hogy 15 évvel az első lépések megtétele után végül beindíthassa az aranykitermelést Verespatakon.

Európa országai az elmúlt 15 évben jelentős erőforrásokat fordítottak a környezet állapotának javítására. De vajon biztosabbak lehetünk-e ma abban, mint egy-két évtizede, hogy a hatóságok megregulazzák a környezeti károkat okozó vállalkozásokat?

Mi a szerepe a kormányzatoknak a környezeti kockázatok mérséklésében, és mennyire bízunk ilyen irányú tevékenységükben? Idén márciusban a texasi Galvestonnál, a Houston-csatornán egy olajszállító uszály egy teherszállító hajónak ütközött, aminek következtében a mintegy 924 000 gallon olajrakományából kb. 168 000 gallon a tengerbe került. A csatornán napokra le kellett zárni a forgalmat. A sérült uszályból egy másikba pumpálták át a megmaradt olajat, majd biztonságos helyre vontatták a jár-

művet. A kifolyt olaj begyűjtésén 24 hajó dolgozott. A baleset következtében több tucat madár sérült meg, és az incidens várhatóan negatívan érinti majd a Galveston környéki turizmust is, amely egy néhány évvel ezelőtti hurrikán pusztítását még csak most kezdi kiheverni.

Bár a baleset mérete és az okozott károk nagysága eltörpül az elmúlt években, évtizedekben nagy nyilvánosságot kapott hasonló eseteké mellett, mégis különös aktualitást ad neki, hogy éppen az Exxon Valdez olajkatasztrófa 25. évfordulóján történt. A két baleset között eltelt negyedszázad felveti a kérdést: változott-e ez alatt az időszak alatt a vállalatok hozzáállása a környezetre káros tevékenységekhez?

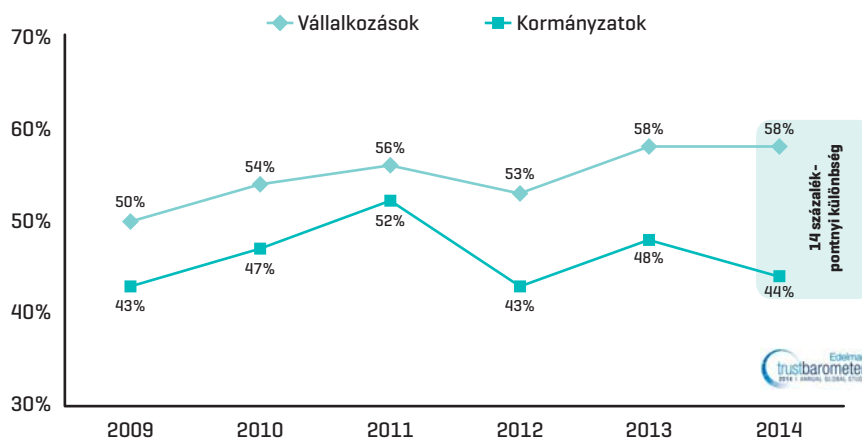
Tény, hogy az elmúlt időszakban tengeri új, környezetbarát műszaki és vezetési megoldás született, és számos vállalat alkalmazza is ezeket. Azonban a fenti esetet olvasva felmerül a kérdés, hogy hihetünk-e ezen eszközök hatásosságában, vagy csak

arra hivatottak, hogy megnyugtassák a közvéleményt. A vállalati felelősségvállalás, a CSR virágkorában mennyire bízhatunk a körülöttünk működő vállalkozásokban, azaz abban, hogy tevékenységük során a szélesebb értelemben vett társadalmi célokat is figyelembe veszik?

A világ legnagyobb PR-cége, az Edelman 14 éve rendszeresen elkészíti azt a kutatást [Edelman Trust Barometer], amelynek célja, hogy felmérje a különböző szervezetekbe vetett bizalom alakulását, meghatározó tényezőit a lakosság körében.

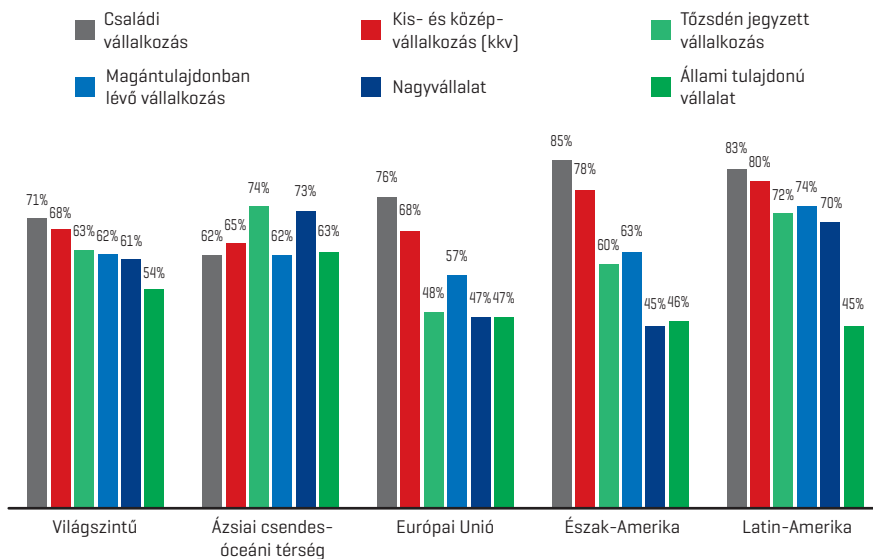
A 27 országban 33 000 megkérdezett véleményén alapuló 2014-es kiadványukban arra hívják fel a figyelmet, hogy míg a 2008-as gazdasági válság mind a kormányzatokban, mind az üzleti szférába vetett általános bizalmat megtépázta, addig a kormányzatokban még 2014-ben is csak igen korlátozott mértékben bízik a lakosság [44%], szemben a vállalati szférával, amely meg tudta erősíteni pozícióját [58%; lásd 1. ábra].

1. ábra. A vállalkozásokba és a kormányzatokba vetett bizalom különbségének alakulása 2009 óta

2. ábra. A különböző vállalkozás-típusokba vetett bizalom földrajzi elhelyezkedés szerint

Mindkét csoportnál jobban bízik a lakosság a nem kormányzati (pl. zöld) szervezetekben. E számok lényeges eltéréseket takarnak a szervezetek mérete és földrajzi elhelyezkedése tekintetében. Míg például az Európai Unióban a megkérdezettek 76%-a megbízik a családi vállalkozásokban, addig a nagyvállalatoknak és a kormányzatoknak mindössze 47%-uk hisz. Jellemző az is, hogy a vállalati szférában elsősorban a fejlődő országok lakosai bíznak meg, míg az EU és az USA polgárai sokkal kevésbé [lásd 2. ábra]. Mindezek ellenére az Edelman rámutat, hogy a megkérdezettek továbbra is fontos szerepet szánnak a kormányzatoknak a gazdaság szabályozásában. Például az Egyesült Királyságban a felmérésben részt vevők 73%-a úgy véli, hogy kiterjedtebb szabályozásra van szükség az energiaszektorban. Hasonlóan vélekedik a Németországban megkérdezettek 66%-a a pénzügyi szektorról.

Néhány kiemelt területen azonban mind a kormányzati, mind az üzleti szféra igen rosszul teljesít, amint azt a 3. ábra mutatja. Eszerint a megkérdezetteknek csak mintegy ötöde bízna morális döntéseket a vállalatokra, vagy hiszi el, hogy a valóságot hallja a szervezetektől, és csak kb. ugyanennyien bíznak abban, hogy a vállalatok hozzájárulhatnak a társadalmi problémák megoldásához. Sovány vigasz, hogy a kormányzatok munkáját ugyanezen metszetekben még csekélyebb bizalom övezi. Mindezek alapján az Edelman úgy véli, hogy az üzleti szférának a változások élére kell állnia, mivel a kormányok nem képesek a hosszú távú gondolkodásra, és nem tudják követni a határokon

túlnyúló, komplex innovációs folyamatokat, ráadásul a támogatottságuk is igen csekély. Ezzel szemben az üzleti szféra visszaszerelte a gazdasági válság alatt megtépzott reputációját azáltal, hogy lépéseket tett az átláthatóság, a termékek minősége és a beszállítói láncok menedzsmentje erősítésében, javításában. A legfrissebb tanulmány megállapítja: a válaszolók 84%-a úgy véli, hogy a vállalatok képesek úgy megvalósítani saját érdekeiket, hogy közben hasznot hoznak a társadalom számára is.

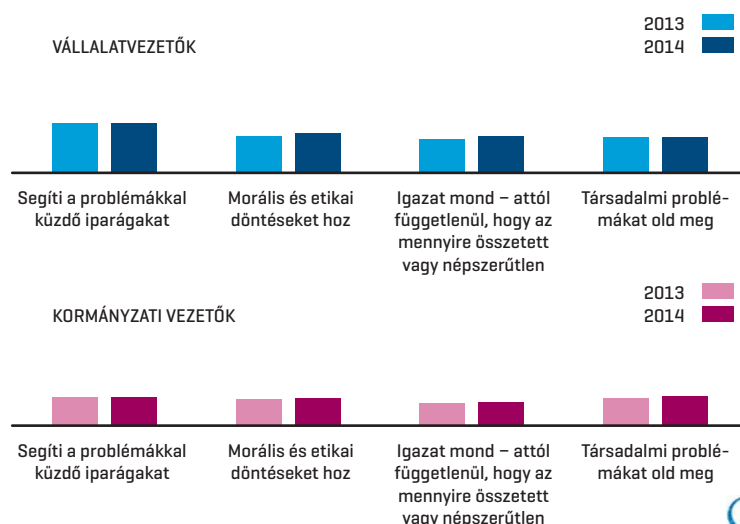
Ennek kivitelezéséhez azonban új menedzsmentmodellre van szükség, ezért a tanulmány szerzői a különböző érdekcsoportok döntésekre való bevonását javasolják. A vállalatvezetőknek együtt kell dolgozniuk a tudomány képviselőivel, az alkalmazottakkal, az iparági szakértőkkel és a nem kormányzati szervezetek munkatársaival annak érdekében, hogy hitelessé váljanak a különböző ügyek megoldása során.

A felmérések üzenete világos: a vállalati szférának kiemelten kell kezelnie az iránta érzett bizalom növelésének kérdését, mégpedig abból a célból, hogy olyan ügyek élére állhasson, amelyek megoldását hagyományosan más szereplőktől vártuk. Ezt támasztja alá egy friss kutatás is, amely megállapítja, hogy a különböző CSR-tevékenységek profitra gyakorolt pozitív hatásában nagy szerepe van a szervezetek iránt érzett bizalomnak is: amennyiben ez alacsony, a felelős tevékenységek nem vagy csak korlátozott mértékben érik el pozitív hatásukat [Boulouta [2013]].

HIVATKOZÁSOK

Boulouta, I. [2013]: *The role of 'public trust in corporations' in CSR strategies which deliver value for both business and society*. 4th Annual Conference in Political Economy, The Hague, July 9–11, 2013
Edelman Trust Barometer 2012 és 2014; www.edelman.com

3. ábra. A vállalkozásokba és kormányzatokba vetett bizalom alakulása néhány kiemelt téma esetében

Az élelmiszer-fogyasztás ökológiai lábnyoma Magyarországon

SZERZŐ: Vetőné Mózner Zsófia PhD/ tudományos segédmunkatárs/ BCE Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszék

Az egészségesebb élelmiszer-fogyasztás kettős pozitív hozadékkal járna: a fogyasztók nemcsak egészségesebbek lennének, hanem az ökológiai lábnyom is csökkenhetne.

Nem is gondolnánk, hogy az élelmiszer-fogyasztás az egyik legnagyobb környezet-terheléssel járó fogyasztási ág. A mezőgazdasági termelés a fejlett országokban nagyrészt fosszilis erőforrásokon alapul, életstílusunk és fogyasztási szintünk fenntartása más kontinenseken is terület- és erőforrásigényt támaszt. Az élelmiszer-termelés jelentős méretű földterületet és számottevő energiát igényel, miközben a termények/termékek előállítására nem csekély mennyiségű üvegházhatású gáz kibocsátásával is együtt jár. Az étrendnek meghatározó szerepe van az élelmiszer-termelés fenntarthatóságának elérésében, ennek felismerése azonban még nem terjedt el igazán széles körben. Az ökológiai lábnyom alkalmas mutatószám arra, hogy az élelmiszer-fogyasztás környezeti hatását meghatározzuk, és segítségével felhívjuk a különböző társadalmi csoportok figyelmét fogyasztásuk környezetterhelésére.

Egy ezerfős, országos reprezentatív minta alapján készült ökológialábnyom-kutatás a Budapesti Corvinus Egyetemen dr. Csutora Mária vezetésével [Csutora [2011]]. A kutatás egyik fő célja az élelmiszer-fogyasztásból származó ökológiai lábnyom meghatározása volt, ahol egyéni fogyasztási értékekből kiindulva számszerűsítettük az ökológiai lábnyomot [Vetőné [2013]].

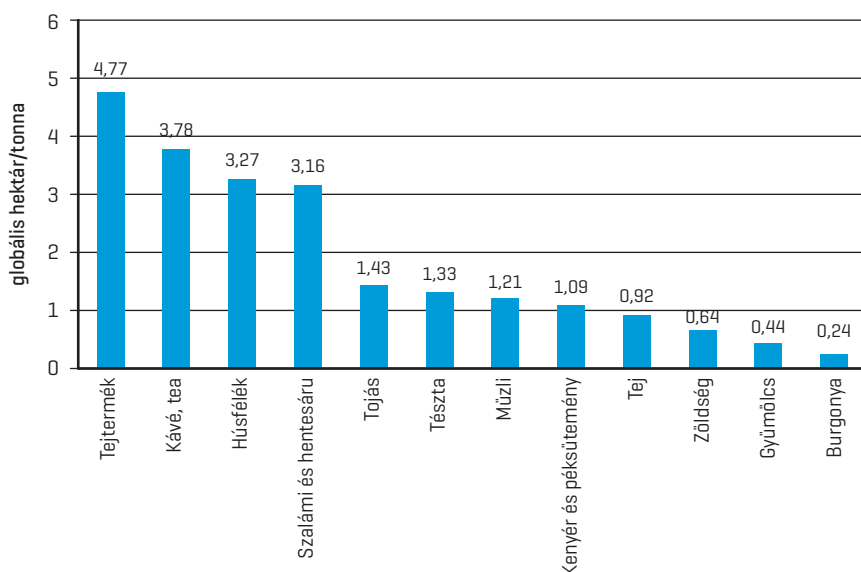
A kutatásban a főbb élelmiszercsoportok egy tonnára jutó ökológiai lábnyomát határoztuk meg a Global Footprint Network legfrissebb adatbázisa alapján [GFN [2011]]. Szembetűnő, hogy az állati eredetű élelmiszerek, valamint a kávé és a tea egy tonnára jutó ökológiai lábnyoma lényegesen magasabb, mint a többi élelmiszercsoporté (lásd az ábrát). A húsfélék ökológiai lábnyománál például a tejtermékeké nagyobb, ami azért figyelemre méltó, mert az élelmiszer-fogyasztás környezeti hatásainak vizsgálata során sokszor csupán a húsféléket emelik ki, mint olyat,

amely a legnagyobb hatást gyakorolja az ökológiai lábnyomra. Így az sem csoda, hogy a figyelmet általában ezen élelmiszercsoport fogyasztásának mérséklésére hívják fel, holott az állati eredetű tejtermékeknek – amint láthattuk – szintén jelentős az egy tonnára jutó ökológiai lábnyoma. Ennek részben az lehet az oka, hogy amíg a fejlett európai országokban a húsfogyasztás nagyobb, mint az egészségügyi szempontból ajánlott mennyiség, addig a tejtermékfogyasztás tendenciája országunként eltérő. A kávé- és teaféléknek is fajlagosan magas az ökológialábnyom-intenzitása, ugyanakkor az ezekből fogyasztott mennyiség abszolút értékben lényegesen kisebb, mint például a húsé. A kávé és tea fogyasztásának környezeti hatása ezért kevésbé központi kérdés. A negatív környezeti hatás szempontjából az említett termékcsoportokat ötödikként a tojás követi, amelynek

ökológialábnyom-intenzitása feleakkora, mint a húsféléké. A gabonaféléknek relatíve alacsony az ökológiai lábnyoma. A legalacsonyabb egy tonnára jutó ökológiai lábnyom a zöldség- és gyümölcsfélékre jellemző.

Az ökológialábnyom-intenzitásokkal szemszerűsíteni tudjuk, mely fogyasztási kategóriáknak van nagy hatása a teljes ökológiai lábnyom értékére, és így meghatározható, hogy a fogyasztásbeli változások milyen hatást gyakorolnak az ökológiai lábnyom értékére. Ezenkívül az egy tonnára jutó ökológiai lábnyom értékét mérsékelni lehetne a mezőgazdasági technológia fejlesztésével is. Érdekes eredményeket kaptam, amikor a fogyasztók munkavégzési aktivitása alapján elemeztem az ökológiai lábnyomot. Korábbi kutatásokban eddig nem vizsgálták – sem nemzetközi, sem hazai szinten – a nem, a kor és a munkavégzési aktivitás alapján differenciáltan az élelmiszer-fogyasztás környezeti

Az élelmiszercsoportok ökológialábnyom-intenzitása Magyarországon

Forrás: saját számítás a GFN [2011] adatbázisa alapján

hatását. Azt feltételeztem, hogy a munkavégzés nehézségével, a fizikai aktivitás mértékével arányosan nő az elfogyasztott élelmiszer mennyisége és ebből adódóan az ökológiai lábnyom értéke is. Az eredmények azonban nem erősítették meg ezt a feltételezést, és meglepő módon nem volt lényegi eltérés a különböző [fizikai és nem fizikai] munkát végző fogyasztók ökológiai lábnyomában.

A 30 és 60 év közötti férfiakat és nőket vizsgálva is ezt az eredményt kaptuk. Ez meglepő, hiszen azt várnánk, hogy az alacsonyabb energiabeviteli szükségletekkel rendelkező, szellemi, ülőmunkát végzők ökológiai lábnyoma alacsonyabb, mint a középnéhez vagy fizikai munkát végzőké. Nem volt jelentős eltérés a húsfélék, tejtermékek, illetve a zöltségek és gyümölcsök fogyasztásában sem, amelyek pedig jelentős hatással lennének az ökológiai lábnyomra.

Bizonyos élelmiszerek esetében azonban számottevő különbségek vannak az eltérő típusú munkát végzők ökológiai lábnyoma között. A férfi fizikai dolgozók például egyáltalán nem fogyasztanak müzlit, míg a szellemi munkát végzőkre az átlagos fogyasztás háromszorosa jellemző. Tojásból a nehéz fizikai munkát végzők másfélszer annyit fogyasztanak, mint a szellemi munkások, illetve a szakmunkások. Felvágottból a szakmunkások fogyasztják a legtöbbet, míg a szellemi munkát végzők a legkevesebbet. A nehéz fizikai munkát végzők egyáltalán nem esznek vegetáriánus ételeket, a szakmunkások keveset. A szellemi munkások étrendjében a legmagasabb a vegetáriánus ételek aránya. Miután a szellemi munkát végzők több müzlit és vegetáriánus ételt fogyasztanak, azaz a növényi eredetű élelmiszerek viszonylag magas arányban vannak jelen a fogyasztásukban, ráadásul a hús- és tejtermékfogyasztásuk szintén számottevő, a szellemi munkát végzők ökológiai lábnyoma nem szignifikánsan alacsonyabb, mint a nehéz fizikai munkát végzőké. A jövedelmi helyzet és a szabadidős tevékenységek aktivitása sem magyarázza kellőképpen ezt az eredményt. További elemzések szükségesek arra vonatkozóan, hogy mi az oka az alacsonyabb fizikai aktivitású munkavégzési csoportok magasabb élelmiszer-fogyasztásának.

A munkavégzés szempontjából inaktív munkavégzési csoportok [nyugdíjasok, gyesen lévők, tanulók] élelmiszer-fogyasztásból származó ökológiai lábnyomának vizsgálata során szignifikáns különbség tapasztalható

az aktív dolgozókéhoz képest. Ez az eredmény megfelelt az előzetes várakozásoknak. A vegetáriánus táplálkozás kérdése mindig felmerül, amikor az élelmiszer-fogyasztás környezeti hatásának csökkentéséről van szó. Korábbi kutatások rámutattak arra, hogy a húsalapú, vegyes élelmiszerfogyasztás nagyobb környezetterhelést jelent, mint a növényi alapú táplálkozás [Pimentel és Pimentel [2003]; González et al. [2011]]. Jelenleg azonban nagyon alacsony Magyarországon a vegetáriánusok aránya, szakértői becslések alapján a lakosságnak csak mintegy 1,5%-a tekinthető vegetáriánusnak [Kökény [2009]]. Kutatásomban nyolc főre volt jellemző, hogy nem fogyaszt közvetlenül húst és felvágottat, tojást, tejet és tejterméket viszont igen. Ökológiai lábnyomuk több mint 50%-kal alacsonyabb az átlagosnál, és étrendjükben a húst jellemzően vegetáriánus ételekkel és müzliel helyettesítették. Ugyanakkor a vegetáriánus táplálkozás nem minden esetben jelent szignifikánsan alacsonyabb környezetterhelést. A hús elhagyása eredményeként mérséklődő környezeti terhelést ugyanis kompenzálhatja a nagyobb környezetterhelésű importált zöltségek és gyümölcsök fogyasztása. Mivel a teljesen növényi alapú étkezésre való áttérés egészségügyi szempontból nem egyértelműen alátámasztott, ráadásul radikális változtatásokat igényelne, ezért azt vizsgáltam meg a kutatásban, hogy ha a hazai egészségügyi ajánlásoknak megfelelően fogyasztunk élelmiszert, akkor mennyivel mérsékelhető az ökológiai lábnyom. Az eredmények azt mutatták, hogy az élelmiszer-fogyasztási szerkezet egészségesebb irányba történő átalakításával a környezeti hatás mérsékelhető. Ha heti egy alkalommal lemondanánk a tervezett húsfélékről [15 kg/hét], akkor 5%-kal csökkenhetne az élelmiszer-fogyasztásunkból adódó ökológiai lábnyomunk. Amennyiben az Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet [OÉTI] ajánlásai alapján fogyasztanánk húsféléket és tojást [ami a jelenlegi húsfogyasztás kétharmadát, a

tojásfogyasztásnak pedig a felét jelentőné], akkor az ökológiai lábnyom értéke akár 15%-kal is kisebb lenne. Láthatjuk, hogy az ökológiai lábnyom nagyobb mértékű csökkentéséhez radikális változtatásokra lenne szükség a fogyasztási szerkezetben.

Az élelmiszer-fogyasztási szokások megváltoztatása hosszú távú folyamat eredménye lehet. Az ökológiai lábnyom fogyasztói oldalról megvalósítható mérséklésének jelentőségét nem szabad alulbecsülni. Be kellene mutatni a könnyen kivitelezhető változtatásokat, amelyek csökkentenék a fogyasztás kedvezőtlen környezeti hatásait. Szükséges lenne a fogyasztókat tájékoztatni, hogy egészségesebb táplálkozással nemcsak kedvező egészségügyi hatásokat érhetnek el, hanem hozzájárulhatnak a természeti erőforrások megőrzéséhez is. Szakértői csoportok szorosabb együttműködésére lehet szükség a jövőben annak érdekében, hogy egészségügyi szempontból megfelelő és alacsonyabb környezeti hatású fogyasztási alternatívákat dolgozzanak ki. A kutatás eredményei alátámasztották azt, hogy nagy lehetőség van a jövőre nézve az integrált környezeti és egészségügyi szakpolitikai döntések meghozatalában. Az ökológiai lábnyom a fenntartható élelmiszer-fogyasztás kommunikálásának jó eszköze lehet.

HIVATKOZÁSOK

- Csutora, M. [szerk.] [2011]: **Az ökológiai lábnyom ökonómiája**. Tematikus kötet. Aula, Budapest
- GFN [2011]: **National Footprint Accounts: Hungary**: Edition for Year 2008. Global Footprint Network, Oakland, CA, USA
- González, A. D., Frostell, B., Carlsson-Kanyama, A. [2011]: **Protein efficiency per unit energy and per unit greenhouse gas emissions: Potential contribution of diet choices to climate change mitigation**. Food Policy, 36[5], 562-570.
- Kökény, T. [2009]: **A magyarországi vegetárizmus története**. Társadalomkutatás, 27[2], 203-225.
- Pimentel, D., Pimentel, M. [2003]: **Sustainability of meat-based and plant based diets and the environment**. American Journal of Clinical Nutrition, 78, 660-663.
- Vetőné Mózner, Zs. [2013]: **Úton a fenntartható élelmiszer-fogyasztás felé? A magyar lakosság élelmiszer-fogyasztásának ökológiai lábnyoma**. Doktori disszertáció, Budapesti Corvinus Egyetem

A SZOMSZÉD FÜVE

mindig zöldebb

SZERZŐ: dr. Takács Dávid/főiskolai docens/BGF Gazdálkodási Kar, Zalaegerszeg

Sokszor hárítjuk át másra a felelősséget, ha arról van szó, miért nem élünk eléggé környezettudatosan. Könnyű lenne fenntartható életvitelt folytatni – gondoljuk magunkban –, ha mindenki így tenne körülöttünk. Mindez persze csak kifogás, de a következőkben talán jobban megértjük, miért is tulajdonítunk olyan nagy jelentőséget a mások viselkedésének, helyzetének.

A következő kísérletek és kutatási eredmények azt támasztják alá, hogy önértékelésünk alapja általában nem az abszolút teljesítményünk [nem ennek alapján leszünk elégedettek, vagy tölt el bennünket boldogságérzet], hanem másokhoz mérjük magunkat. Ha jobban belegondolunk, nem is olyan meglepő, hogy az olimpiai játékokon a bronzérmesek általában elégedettebbek, mint az ezüstérmesek [Medvec et al. [1995]]. Ez utóbbiak ugyanis hajlamosak úgy tekinteni az eredményükre, hogy nyerhetek volna, csak éppen valamennyivel elmaradtak a győztestől. Míg a harmadik helyezettek inkább a többiekhez viszonyítják magukat, akik egyáltalán nem nyertek semmit. Postlethwaite és szerzőtársai [1998] azt találták, hogy a nők rosszabbul érzik magukat, ha a nővérük férje többet keres, mint a saját férjük. A nők boldogságérzete egyébiránt csökkent a férfiakéhoz képest az Egyesült Államokban a II. világháború után. Ennek egyik oka az is lehet, hogy tömeges munkába állásuk révén sokkal közvetlenebbül össze tudták hasonlítani magukat a

férfiakkal, és előtérbe kerültek a még mindig meglévő különbségek [bér, előmenetel stb.]. Annak ellenére, hogy életszínvonaluk számottevően javult, több lett a lehetőségük és a fizetésük, mégsem lettek boldogabbak a férfiakhoz viszonyítva [Layard [2005]]. Hasonló példával szolgált a német újraegyesítés. A keletnémet tartományok lakóinak életkörülményei nagymértékben javultak a 90-es években – nem utolsósorban a hatalmas nyugatnémet anyagi támogatás eredményeképpen. A GSOEP¹ adatainak tanúsága szerint viszont szubjektív boldogságérzetük visszaesett. A fő ok ismét az összehasonlítás. Az újraegyesítés után ugyanis már nem az egykori keleti blokk országaihoz, hanem a volt nyugatnémet részhez mérték saját helyzetüket.

Ugyanígy egy kisebb – például munkahelyi – közösséget tekintve az empirikus eredmények azt mutatják, hogy az abszolút jövedelmekkel szemben sokkal inkább a keresetek másokéhoz viszonyított szintje számít az egyéneknek. Stutzer [2003] egy svájci mintát vizsgálva azt látta, hogy a munkavállalók fizetéssel való elégedettsége főképp a jövedelemelvárásuktól függ. Ez utóbbit pedig döntően az határozza meg, hogy az adott egyén környezetében mekkorák a bérek. Clark és Oswald [1996] kutatásai azt mutatják, hogy a brit foglalkoztatottak munkával való elégedettségének önbevallásos értékelésekor az érintettek nem az abszolút bérüket veszik figyelembe, hanem csak a re-

latív jövedelmüket. Sőt a jövedelemmel való elégedettség fordítottan arányos az egyén házastársának fizetésével.

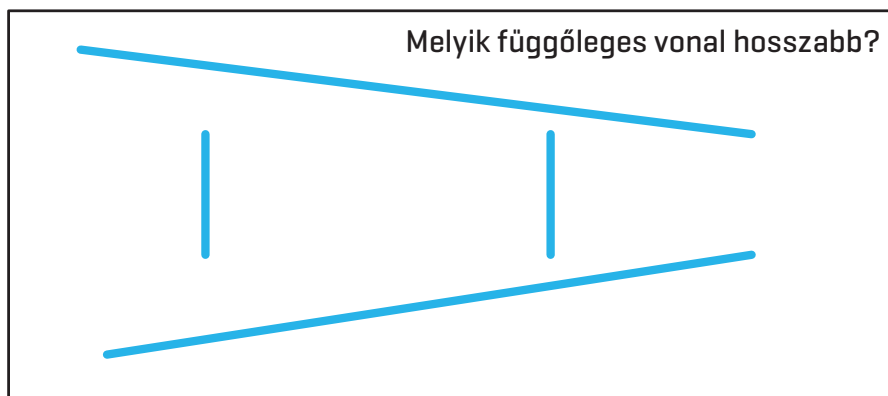
Fontos tehát, hogy kihez vagy mihez hasonlítjuk magunkat, illetve a viszonyítási pont meghatározása vagy éppen megváltoztatása döntő jelentőségű lehet. Egy kísérlet során megkérdezték az embereket az élettel való elégedettségükről. Majd bemutattak egy mozgássérültet, és az ismételt kérdésfeltevés után az elégedettség szignifikánsan nőtt. Ugyanezt a hatást érték el akkor is, ha a kísérleti alanyok szülővárosukban átélt múltbéli nyomorúságait elevenítették fel [Schwartz, Strack [1991], [1999]].²

Érdemes még megjegyeznünk – amire egyébként Frank [1985] is rámutatott –, hogy az ember azokkal hasonlítja össze magát, akik a ranglétrán közel állnak hozzá, és nem azokkal, akik beláthatatlanul messze vannak tőle. Hogy a mérleg másik oldala se maradjon üresen, meg kell említenünk, hogy az összehasonlítás nem csak káros következményekkel jár. Amellett, hogy versenyre sarkallja az egyént, a kellemetlen hatásokat is mérsékelheti. Clark és szerzőtársai [2003] kimutatták például, hogy a munkanélküliség kevésbé fájdalmas, ha mások is munkanélküliek, vagy ha az ember már korábban is volt munkanélküli.³

A társadalmi elismertség, a társadalmi ranglétrán való előrejutás vágya sokaknak fontosabb, mint az életszínvonal. Ezt szűrhetjük le Solnick és Hemenway [1998] vizsgálatából, amely azt igazolja, hogy a relatív jövedelmi pozíció fontosabb, mint az abszolút. A kutatók a Harvardon tanuló hallgatók egy csoportjának a következő kérdést tették fel: „Melyiket választaná a két elképzelt szituáció közül, amelyekben az árak egyformák:

- az elsőben 50 ezer dollárt keresne egy évben, míg mások [átlagosan] 25 ezret,
- a másodikban 100 ezer dollárt keresne évente, míg a többiek [átlagosan] 250 ezret?”

A többség az első választotta volna. Szegényebben is boldogabbak lennének, ha a relatív jövedelmi pozíciójuk javulna. Ugyanennek a

kísérletnek volt egy másik része is, amely azt támasztotta alá, hogy valóban a vagyon, illetve a jövedelem azok a tényezők, amelyek elsődlegesen meghatározzák a státust. Felmerülhet ugyanis az a kérdés, hogy a sok szabadidőnek van-e státusmeghatározó szerepe. Ha az egyén kevesebbet dolgozik és több lesz a szabadideje, akkor ezzel nem fogja-e a többiek irigységét táplálni és nyomorúságát fokozni? A válasz: nem. A hallgatónak ugyanis másik két helyzetet kellett mérlegelniük:

- 2 hét szabadságot kap az egyén, míg mások 1 hetet.
- 4 hét szabadságot kap az egyén, míg mások 8 hetet.

Ekkor csupán húsz százalékuk választotta az első lehetőséget. Ugyan nem közvetlenül bizonyítja az alábbi kísérlet azt, hogy az ember sok mindent megtenne a státus eléréseért, de azt mindenképpen mutatja, hogy fontossága genetikailag is kódolva van bennünk. A UCLA-n cerkófmajmokkal végeztek kísérleteket [lásd Brammer et al. [1994]] a státussal kapcsolatos attitűdjük felmérése céljából. Módszerük az volt, hogy egy hím majom státusát változtatták úgy, hogy mindig más csoportba helyezték. Minden esetben mérték a majom szerotoninszintjét, amely egy a jó érzésekre utaló ingerületátvivő anyag [neurotranszmitter]. Az eredmény minden várakozást felülmúlt: minél magasabb szintet foglalt el a majom a hierarchiában, annál jobban érezte magát. A főemlősök státus iránti vágyát az is mutatja, hogy a hímek igen gyakran megverekszenek egymással az erőviszonyokat tükröző rangsor kialakítása érdekében.

A relatív jövedelmi helyzet elsődlegessége nagyon fontos következménnyel jár a közgazdasági elméleteket tekintve. A közgazdaságtan egyik legfontosabb területe az erőforrások, javak és jövedelmek elosztásának kérdését megoldani hivatott jóléti gazdaságtan. A jól ismert Pareto-elv szerint, ha egy társadalomban vagy közösségben minden egyén helyzete javul például úgy, hogy nő a jövedelme, és egyik szereplő helyzete sem romlik, akkor ez az új helyzet az eredetinel jobbnak tekinthető. Ha egy munkahelyi közösségben mindenki tízszeresére emeli a bérértékét, kivéve egyvalakit, aki csak ötszázalékos fizetésemelésben részesül, akkor ez az egyvalaki igencsak elégedetlen lesz, és a fenti kutatási eredmények tükrében könnyen lehet, hogy inkább az eredeti helyzetet részesítené előnyben. Ez az eset jól példázza azt, hogy a modern kutatások hogyan kérdőjelezhetik meg a közgazdaságtan általánosan elfogadott alaptételeit. Láttuk tehát, hogy az embereknek nagyon is számít a társadalmi rangsorban elfoglalt helyük, a többiekhez viszonyított pozíciójuk. Minden bizonnyal könnyen lemondanának a modern élet megannyi környezetpusztító – voltaképpen fölösleges – vívmányáról, ha mások is így tennének.

JEGYZETEK

- 1 German Socioeconomic Panel [német társadalmi-gazdasági panelvizsgálat]
- 2 A kutatók egy másik kísérletben arra kértek férfiakat, hogy egy pontszámmal értékeljék házastársuk külső szépségét. Ezután divatlapokat adtak a résztvevők kezébe, a lapok persze vonzó külsejű hölgyek fényképeivel voltak tele. Majd újfent arra kérték a férfiakat, hogy értékeljék feleségüket, s lám, ez alkalommal kisebb pontszámok születtek.
- 3 Ugyanígy egy bűncselekmény áldozatának kínját is csillapítja, ha a szomszédja is így járt [Powdthavee [2005]]; amiből az is következik, hogy hasonló esetekben az anyagi kártérítésnél hatásosabb és egyben hatékonyabb megoldás lehet az, ha olyan terápiás csoportokat hoznak létre, amelyben a hasonló problémával küszködők megbeszélhetik tapasztalataikat.

**Az ember azokkal hasonlítja
össze magát, akik a ranglétrán
közel állnak hozzá, és nem
azokkal, akik beláthatatlanul
messze vannak tőle.**

HIVATKOZÁSOK

- Brammer, G., Raleigh, M., McGuire, M. [1994]: **Neurotransmitters and social status**. In: Ellis, L. [szerk.]: *Social Stratification and Socioeconomic Inequality*, Vol. 2, Westport, Praeger Publishers, CT: Greenwood
- Clark, A. E. [1996]: **L'utilité est-elle relative? Analyse a l'aide de données sur les ménages**. *Economie et Provision*, 121, 151-64.
- Clark, A. E., Diener, E., Georgellis, Y., Lucas, R. [2003]: **Lags and Leads in Life Satisfaction: A Test of the baseline Hypothesis**. Discussion Paper 2003-14, DELTA
- Clark, A. E., Oswald, A. [1996]: **Satisfaction and Comparison Income**. *Journal of Public Economics*, 61, 359-81.
- Frank, H. [1985]: **Choosing the Right Pond**. Oxford U. P., New York
- Kahneman, D., Diener, E., Schwarz, N. [szerk.] [2003]: **Well-being: The foundations of hedonic psychology**. Russell Sage Foundation, New York
- Layard, R. [2005]: **Happiness. Lessons from a New Science**. The Penguin Press
- Medvec, C., Madey, S., Gilovich, T. [1995]: **When less is more: Counterfactual thinking and satisfaction among Olympic medalists**. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 603-10.
- Postlethwaite, A., Cole, H., Mailath, G. [1998]: **Class systems and the enforcement of social norms**. *Journal of Public Economics*, 70, 5-35.
- Powdthavee, N. [2005]: **Unhappiness and Crime: Evidence from South Africa**, *Economica*, 72, 531-47.
- Stutzer, A. [2003]: **Eine ökonomische Analyse menschlichen Wohlbefindens**. Shaker Verlag, Aachen
- Schwarz, N., F. Strack [1991]: **Evaluating One's Life: A Judgment Model of Subjective Well-Being**. In: Strack, F., Argyle, M., Schwarz, N. [szerk.]: *Subjective Well-Being*. Elmsford, NY, Pergamon Press, 27-47.
- Schwarz, N., F. Strack [1999]: **Reports of Subjective Well-Being: Judgmental Processes and Their Methodological Implications**. In: Kahneman, D., Diener, E., Schwarz, N. [szerk.] [2003] 61-84.
- Solnick, S., Hemenway, D. [1998]: **Is more always better? A survey on positional concerns**. *Journal of Economic Behaviour and Organisation*, 37, 373-83.

KOCSIBÓL AUTÓ I.

Egy magyar sikertelenségsztori

SZERZŐK: Nagy Barbara/PhD-hallgató/Pannon Egyetem Georgikon Kar; dr. Tóth Gergely/egyetemi docens/Pannon Egyetem Georgikon Kar

Hogyan lett számtalan feltalálója ellenére Magyarország a világ autóiparának másodhegedűse? Miért szívták el a kreatív szakembereket majdnem kivétel nélkül a szerencsésebb Nyugat nagyvállalatai? Egyszóval, miként lett a magyar kocsiból angol és német Auto? Cikksorozatunk szerzői ezekre a kérdésekre keresik a választ,¹ az első részben az autóipar hőskorának magyar feltalálóirol megemlékezve.

Krisztus helyett Ford után

„Már egy köbcenti helyrebiccenti” – tartják a szómárol, egy képzelt tökéletes társadalom képzelt kábítószerezéről Aldous Huxley 1932-ben megjelent kultuszregényében, a *Szép új világban*. A fogyasztói igényeikben teljesen kiszolgált elit tagjait, az alfákat már embrionális korban arra kondicionálják, hogy fogyasszanak, utazzanak. „Szeretek repülni, szeretek repülni, szeretek repülni” – mormolják a gépek a gyárban készült csecsemőknek, akik ezen jelmondatok által gondolkodnak, s nem róluk.

Ám az új világ kezdete nem a repülőgép feltalálása vagy más, sorsunkat jobbító találmányé. Huxley képzelt civilizációja Jézus születése helyett a T-modell sorozatgyártásától indítja új időszámítását. Ennek megfelelően, a régi keresztek felső részét praktikus levágva, T szimbólumokat tisztelnek, Ford-napi ünnepségeket rendeznek a Világ-állam minden részén.

Cikksorozatunkban arra a kérdésre kereszük a választ, vajon Huxley tehette volna-e Kocs községbe utópiája szellemi központját, tarthattak volna-e az alfák Farkas napján Bolyai-ünnepségeket, avagy lehetne-e ma a MÁV Kismotor és Gépgyár² a világ egyik vezető kocs-, s nem autóipari vállalata.

A kérdés költői, hiszen a válasz nyilvánvalóan nem. Magyarországnak valamiért nem sikerült az, ami az újkapitalizmus hajnalán az USA-nak, Németországnak, Olaszországnak, Franciaországnak, a II. világháború után Japánnak igen. Ám a „Miért nem sikerült?” már nehezebb kérdés. Ezzel kapcsolatosan a következő hipotéziseket fogalmazzuk meg:

H1 A Monarchiában Magyarországra a mezőgazdasági szerep volt kiosztva. Csehország volt az ipari központ.

H2 A Monarchiában nem állt rendelkezésre olyan tőkeerő, amely lehetővé tette volna az autóipar feltutását.

H3 A Monarchia és Kelet-Közép-Európa nem biztosított elég nagy piacot.

H4 A szocializmusban és a KGST-n belül a magyar gépkocsigyártásra nem volt szükség, a keresletet ellátta az NDK [Wartburg és Trabant], Románia [Dacia], Csehszlovákia [Skoda], a csúcskategóriában pedig maga a Szovjetunió [Volga, Lada].

H5 Hazánkban nem voltak Henry Fordhoz hasonló üzleti zsenik.

H6 A „kapitalizmus szelleme” nem [elég] működött Magyarországon.

H7 Az autóipar túl nagy haszonnal kecsegtetett ahhoz, hogy kialakuljon a szabad verseny. Egyből oligopol piac jött létre, nagyon kemény belépési korlátokkal.

A következőkben egyfelől megnézzük, mely gazdasági teóriák állnak a hipotézisek mögött, másfelől a valószínűtlenséget elvetjük, hogy továbbléphessünk a rejtély megfejtése felé.

Egy kis elméletitörténet

Amit ma a tankönyvek és lexikonok a közgazdaságtan történeteként ismertetnek, az többnyire csak a haszonökönómia, más néven az utilitárius közgazdaságtan története. Eszerint a gazdaság szereplői egyéni, pénzben kifejezhető hasznosságuk korlátlan növelésére törekcszenek, a több pénz több boldogságot hoz, ennek szolgálatába kell állítani a termelést és a természetet, végső soron az embert. A haszonökönómia a klaszszikusokkal kezdődött, atyja Adam Smith vagy John Stuart Mill, idesorolhatók még a merkantilisták, John Maynard Keynes, végső soron pedig szinte az egész mai főáramú közgazdaságtan.

Ellenpárjaként a morálökönómia vonulata áll, amelyet erénygazdaságtannak is nevezünk. Eszerint a gazdaság szereplőinek gazdasági funkciója másodlagos, elsősorban személyként és közösségként kell reájuk tekintenünk. A morálökönómia atyjának Arisztotelész és Aquinói Szent Tamást tekinthetjük, de idesorolhatjuk az iszlám, a buddhista és a keresztény közgazdaságtant, a fiziokratákat és a modern alternatív közgazdászokat. Nézzük tehát sorrendben, milyen elméletalkotók gondolatai állnak hipotéziseink mögött!

H1 A Monarchiában Magyarországra a mezőgazdasági szerep volt kiosztva. Csehország volt az ipari központ.

A kortárs társadalomtudósok közül legalább ketten, Talcott Parsons [1953] és Kingsley Davis [1949] mélyebben vizsgálták a társadalmi egyenlőtlenségeket. Elméletük szerint nem egyéni óhajok vagy szükségletek hatására jött létre a társadalmi munkamegosztás s ennek nyomán az egyenlőtlenség. Inkább társadalmi elvárás, hogy a kivételes képességeket és munkabírást igénylő vezető funkciókba a legrátermettebb emberek kerüljenek. Ez az ún. funkcionalista álláspont [Lenski [1966]]. A mezőgazdaságban hagyományosan bőséggel állt rendelkezésre a képzetlen munkaerő, ezért a fejlettség alacsony fokán állónak tartották az agrártársadalmakat. Goldschmidt [1959] amerikai antropológus hat alapvető társadalomtipust azonosít a nomád vadászó-gyűjtögető társadalmaktól az ipari társadalmakig. Az utóbbiak előtt állnak fejlettségben az agrártársadalmak.³ A kutatók a fejlettséggel párhuzamosnak tartják a technológiai haté-

konyságot is, azaz egy társadalom annál hatékonyabb, minél kisebb emberi erőforrással tudja biztosítani mezőgazdasági alapjait. De ráismerhetünk a ma már nehezen védhető, ellenben kétségtelenül egyszerű világmagyarázatot kínáló hármas gazdasági kategorizálásra mai gazdaságfelfogásunkban is, amely a primer szektort, azaz a mezőgazdaságot fordítottan, míg a tercier szektort a szolgáltatásokat, egyenesen arányosnak tartja a gazdaság fejlettségével. A közgazdaságtanban Simon Kuznetstől [1955, 1966] származik az a nézet, hogy a gazdaság fejletlenségét a mezőgazdaságból élők arányának nagysága mutatja: a fejlődés és a növekedés [amelyeket nem különböztetett meg] jele a mezőgazdaságból élők visszaszorulása és a szektor csökkenő részesedése a GDP-ben. Később ezt a tételt mások továbbfejlesztették, akiknek meggyőződése szerint a modern gazdaságot már nemcsak a primer szektor [mezőgazdaság] súlyának mérséklődése jellemzi, hanem a szekunder szektoré [ipar] is, a tercier szektor [szolgáltatások] térnyerésével. Hollandiában például már a 16. században csak a népesség negyede dolgozott a mezőgazdaságban, s csupán a GDP ötödét állította elő ez az ágazat [van Zanden [2003], van Bavel, Luiten, van Zanden [2004]]. Hazánk még az Osztrák–Magyar Monarchia része volt [1867–1918], amikor a világban beköszöntött az autópár hősora. Henry Ford 1896-ban mutatta be önjáró modelljét, 1901-ben saját vállalatot alapított, 1908-ban bemutatták a T-modellt, 1913-ban bevezették a futószalagot és a sorozatgyártást.

Magyarországon ekkor már sokan és régóta gondolkodtak az önjáró járművekről. Ma már egyetlen szakirodalom sem vitatja, hogy a kocsi és a hintó létrejöttét magyar mesteremberek kétkezi munkájának köszönhetjük. A Komárom–Esztergom megyei Kocs községet a „kocsi szekérről” ismeri az egész világ. A falu központjában ma is látható ez a jármű, amely a maga korában forradalmi újítás volt. „A megnevezés szinte valamennyi európai nyelvbe bekerült, így pl. németül Kutsche, franciául coche, spanyolul koche, olaszul cocchi, angolul coach, lengyelül koc, flamandul goetse, svédül kush, csehül pedig koáára a neve a magyar találmányú kocsinak.” [Bódók [2004]]. A matematikus Bolyai Farkas [1775–1856] is tett lépéseket az önjáró kocsi létrehozása érdekében. Az övéinél azonban lényegesen komolyabb elképzelésekkel állt elő Bodor Péter [1788–1849] erdélyi mesterember, akit méltán emleget a tudománytörténet is. Preiner Ferenc 1875 táján készített gőzkocsit, amely kifogástalanul működött, de hosszabb utak megtételére sajnos még alkalmatlan volt.

Az önjáró kocsira vonatkozó első szabadalmat hazánkban Wessely György budapesti kocsigyártómester nyújtotta be 1876-ban. A magyar királyi ipari és kereskedelmi miniszter okirata szerint Wessely György „kocsit talált fel Colonet néven, amely lovak segélye nélkül hajtható”. A járgánynak négy kereke és – egészen elképesztő! – három lába is volt, és mint kiderült: emberi erővel működött. Máig sem tudható, hogy miért kellett katonai titokként kezelni a találmányt. Úttörőnek tekinthetjük azonban Korda Dezső [1864–1919] elektromos autóját, amelyet Franciaországban és nem itthon álmódott meg az 1890-es évek derekán. A magyar mérnököt tekintik azóta is a forgókondenzátor feltalálójának és az első elektromos autó megalkotójának. Említést érdemelnek Rey János Sándor és Rey János Bertalan magyar mérnökök az általuk kifejlesztett gőzkocsi kapcsán, amelynek hajtását petróleummal oldották meg, és 1904-ben szabadalmaztatták. Ekkorra azonban már a benzinmotorokról szóltak a hírek, így érthető, hogy senki sem mutatott érdeklődést a jármű iránt. Érdekességként említenénk Szám Géza [1866–1948] nevét, aki már 1900-tól benzinmotoros autókat szerelt össze, és 1905-ben szabadalmaztatott egy csúszásgátló szerkezetet, amely a mai hólánc ósének tekinthető.

JEGYZETEK

- 1 Valószínűleg hasonló írárok készülhetnének a telefon-, a számítástechnikai vagy a gyógyszeriparról, s a sor bányatosan hosszan folytatható.
- 2 Itt dolgozott Csonka János, a négyütemű motorok korai fejlesztője, aki elsőként használt alumíniumot a motorgyártásban. Bánki Donát, akinek nevéhez az első karburátor fűződik, szintén a MÁV Kismotor és Gépgyár munkatársa volt.
- 3 A témáról magyarul kiváló összefoglalót ad Angelusz Róbert et. al. [2010].

HIVATKOZÁSOK

- Angelusz, R., Éber, M. Á., Gecser, O. [2010]: *Társadalmi rétegződés olvasókönyv*. ELTE, Budapest
- Bavel, B. J. P. van, Luiten, J., van Zanden, J. L. [2004]: *The jump-start of the Holland economy during the late-medieval crisis, c.1350-c.1500-super-1*. Economic History Review, Economic History Society, vol. 57 [3], 503–532., 08.
- Bódók, Zs. [2004]: *Magyar feltalálók az automobílok történetében*. Nap Kiadó, Dunaszerdahely
- Davis, K. [1949]: *Human Society*. Macmillan, New York
- Goldschmidt, W. [1959]: *Man's Way: A Preface to the Understanding of Human Society*. Holt, New York
- Kuznets, S. [1955]: *Toward a Theory of Economic Growth*. In Robert Lekachman: National Policy for Economic Welfare at Home and Abroad. Garden City, NY: Doubleday.
- Kuznets, S. [1966]: *Modern Economic Growth: Rate, Structure, Spread*. New Haven.
- Lenski, G. [1966]: *Power and Privilege. The Theory of Social Stratification*. McGraw-Hill, New York
- Parsons, T. [1953]: *Revised Analytical Approach to the Theory of Social Stratification*. In: Reinhard Bendix, S. M. Lipset [1953]: Class, Status and Power. *A Reader in Social Stratification*. Free Press, New York, 92–128.
- Zanden, J. L. van [2003]: *On global economic history – A personal view on an agenda for future research*. XIIIth World Economic History Congress, Buenos Aires, 2002

[Folytatás a 60. számban]

A nem pénzügyi jelentéstétel szabályozása az EU-ban

SZERZŐ: dr. Győri Zsuzsanna/KÖVET Egyesület

Az Európai Parlament április 15-én 89%-os támogatottsággal mondott igent a nem pénzügyi adatok nyilvánosságra hozataláról szóló direktívára, amelyet az Európai Bizottság várhatóan 2014 szeptemberében fogad majd el.

Mindez azt jelenti, hogy várhatóan 2017-től minden olyan európai vállalatnak, amelynek mérlegfőösszege legalább 20 millió euró, nettó árbevétele meghaladja az 50 millió eurót, alkalmazottainak létszáma pedig az 500 főt, az éves jelentése mellé egy nem pénzügyi nyilatkozatot is kell csatolnia.

Kivételt képeznek azok a vállalatok, amelyek bár maguk is átlélik a határt, de anyavállalatuk számára a konszolidált jelentéshez megadják a szükséges adatokat, illetve azok, amelyek külön fenntarthatósági jelentés adnak ki – amennyiben az tartalmazza az összes, az EU által elvárt információt.

A direktívajavaslatot a CSR Europe, a GRI, a WBCSD és az IIRC [International Integrated Reporting Council] közösen állította össze. Ezek a szervezetek jelenleg az implementáción dolgoznak. A CSR Europe például európai hálózatot szeretne létrehozni, amely az eddig nem jelentő vállalatokat segítené a jogszabály betartásában.

1. A direktíva célja

Fokozott átláthatóság biztosítása környezeti és társadalmi ügyekben, valamint az integrált teljesítményértékelés megalapozása, elterjesztése a fenntartható működés általánossá tétele érdekében. A többletinformációk a bizottság reményei szerint növelni fogják a befektetői és a fogyasztói bizalmat.

2. A direktíva hatálya

A direktíva közvetlenül azokra a vállalatokra vonatkozik, amelyek megfelelnek az alábbi három kritériumnak (nem szabad ugyanakkor elfelejteni, hogy sok céget indirekten érint majd a szabályozás):

- a vállalat mérlegfőösszege 20 millió euró, nettó árbevétele 50 millió euró felett van;
- a foglalkoztatottak átlagos statisztikai létszáma meghaladja az 500 főt;

- a vállalat közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak (public interest entity) minősül. Ilyenek elsősorban a tőzsdén jegyzett cégek, a nemzeti szabályozás alapján idetartozó egyéb vállalatok, illetve olyan speciális intézmények (pl. 2006/48/EC direktíva szabályozása szerint), mint a hitelintézetek.

3. Anyavállalatok – leányvállalatok

Az anyavállalatoknak konszolidált beszámolójukban fel kell tüntetniük leányvállalataik teljesítményét is – ezáltal viszont azok mentesülnek a nyilatkozattételi kötelezettség alól akkor is, ha maguk átlélik a direktíva által szabott mérethatárokat.

4. A nyilatkozat tartalma

A nyilatkozatban az alábbi témakörökben kell közölni minden olyan információt, amely a vállalat teljesítményére és annak fejlődésére vonatkozik. Minden témakörön belül konkrét ügyeket is meghatároz a direktíva, ezekből, zárójelben, egy-két példát tüntetünk fel.

- Környezeti ügyek [megújuló energiák használata, üvegházhatású gázok kibocsátása, légszennyezés, vízszennyezés];
- társadalmi és munkavállalókkal kapcsolatos ügyek [kapcsolat a helyi közösségekkel, munkakörülmények, lehetőség szakszervezethez való csatlakozásra];
- emberi jogok és korrupcióellenes tevékenység [emberi jogok védelme, korrupcióellenes szabályok, gátak használata];
- sokszínűség, diszkriminációmentesség [a munkavállalók nemi, faji, végzettség szerinti stb. összetétele – ezen belül kiemelten a vezetőség összetétele, esélyegyenlőségi terv tartalma, teljesülése];
- egyéb kiegészítő információk [a pénzügyi részhez, illetve a nemzetközi keretrendszerek elvárásai alapján].

Minden témánál részletesen ki kell térni:

- a) az üzleti modell és a kapcsolódó vállalati politika rövid leírására,
- b) az elért eredményekre,
- c) az esetlegesen felmerülő kockázatokra, valamint
- d) nem pénzügyi KPI-kre [a legfontosabb teljesítménymutatókra].

5. Tartsd be vagy magyarázd meg!

Ha valaki egy témakörben nem tud vagy nem akar jelenteni, akkor ezt világosan és ésszerűen meg kell indokolnia.

6. Milyen legyen a jelentés formája?

Az írásos nem pénzügyi nyilatkozatot az éves jelentés végére kell csatolni. Ettől eltérni csak abban az esetben lehet, ha a vállalat külön nem pénzügyi jelentést ad ki az éves jelentés megjelenésétől számított legfeljebb hat hónapon belül ugyanarra a beszámolási időszakra vonatkozóan.

7. Felelősség, hitelesség, hitelesítés

A menedzsment, az igazgatóság és a felügyelőbizottság kollektívan vállal felelősséget a nem pénzügyi nyilatkozat tartalmáért. Az éves jelentés auditálásába természetesen bele kell tartoznia a nyilatkozat hitelességi vizsgálatának is.

8. A következő lépések

Az Európai Bizottság 2014. június 26-án CSR-témájú megbeszélést tart, amelynek témája a nem pénzügyi jelentéstétel mellett az EU CSR-stratégiájának felülvizsgálata lesz. Ezt követően, várhatóan ez év szeptemberében, a bizottság adoptálja a direktívát, amely 20 nappal az EU Hivatalos Lapjában való megjelenése után lép életbe. A konkrét nemzeti implementáció támogatására – amelyre a tagállamoknak 24 hónapjuk lesz – a bizottság a témában eddig is fontos szerepet betöltő szervezetek bevonásával útmutatót készít.

KEREKEKEN ÉRKEZIK A TUDÁS

FORRÁS: OTP Bank Nyrt.

A pénzügyekről, gazdaságról, gazdálkodásról is lehet izgalmas és szórakoztató módon ismereteket átadni – ez a másfél éve Budapesten megnyílt, az OTP Fáy András Alapítvány által működtetett O. K. Központ tréningjeinek legfőbb tanulsága. A siker okán az intézmény Nyíregyházán rendezett be új irodát, egyedülálló, ingyenes edukációs programot kínálva a térségbeli iskoláknak.

A Nyíregyháza belvárosában található impozáns, több mint százéves Takarékpalota április végétől már nemcsak a pénzügyi világ múltját és jelenét képviseli, de a jövő is innen indul majd. Ide költözött ugyanis az O. K. Központ új irodája. Az alapítvány mottójának – „Esélyt a jövő generációjának!” – jegyében több mint tíz éve kínál pénzügyi, gazdasági, gazdálkodási edukációs programokat fiataloknak, 2012-ben Budapesten megnyitott oktatóközpontjuk pedig a közép-európai térségben is egyedülálló intézmény. Az O.K. Központ ingyenes tréningjein az inspiratív pedagógia szellemében tanítanak, tanulnak pénzről, gazdaságról, gazdálkodásról, vagyis a diákok saját élményeire és tapasztalataira alapozva, szinte észrevétlenül adják át a pénzügyi tudatossághoz szükséges információkat és készségeket.

O. K.-t mondani a tudásra

„A budapesti O. K. Központ az elmúlt egy évben jelentős sikereket ért el, eddig csaknem tízezer diák vett részt az általuk tartott tréningeken. Az eddigi kiemelkedő eredmé-

nyek mutatják, hogy a mai fiatalokban megvan a tanulni akarás, az új ismeretekre való nyitottság, ezért különösen fontos, hogy mindenki számára biztosítsuk az O. K. Központ által alkalmazott, Európa-szerte is egyedülálló oktatási programot. Fontos célunk, hogy idén még több vidéki, illetve határon túli fiatalhoz is eljuttassuk ezt a speciális ismeretanyagot” – mondta a nyíregyházi iroda ünnepélyes megnyitóján **Nagy Zoltán Péter**, az OTP Bank marketingigazgatója.

Az oktatási központban nem szűk értelemben vett pénzügyi edukáció folyik, az alapítvány számos tematikus tréningje tágabb kontextusban foglalkozik a pénzügyi tudatosság ügyével. Oktatási moduljaik között megtalálható a Sport és üzlet; a Média és

üzlet; A pénz evolúciója – a pénz értéke és a Környezetgazdálkodás témája is.

Együttműködésben a helyi iskolákkal

„Nyíregyháza és az OTP Fáy András Alapítvány, illetve az O. K. Központ kapcsolata nem új keletű, az intézmény trénerai tavaly nagy sikerrel mutatták be programjaikat a Kőlcsey Ferenc Gimnázium tanulóinak” – tette hozzá a nyíregyházi polgármester és a helyi iskolaigazgatók jelenlétében **Schrankó Péter**, az OTP Fáy András Alapítvány ügyvivője.

A tréningekkel elsősorban a helyi iskolákat szólítják meg, de a térségbeli diákok is részesülhetnek majd az ingyenes pénzügyi, gazdasági és gazdálkodási oktatásban. A tudás ráadásul házhöz jön, a trénerok ugyanis mobil eszközökkel felszerelve, az O.K. Központ vidám arculatába öltöztetett kisbusszal érkeznek majd az iskolákba. A tréningekkel első körben a 7–8. osztályos általános iskolásokat, valamint a 9. évfolyamos középiskolásokat célozzák meg, de a program során új témák és évfolyamok bevonását is tervezik.

OSTORHÁZI Kft.

Két évtizede a bevonattechnikában

SZERZŐ: Dárdai Balázs építész, minőségirányítási menedzser / **FORRÁS:** Acélszerkezetek, 2013. 4. szám

Az Ostorházi Kft. családi vállalkozásként alakult meg 1991. december 23-án. Alapítója és mind a mai napig tulajdonosa a három Ostorházi fivér: László, Miklós és Zoltán.

Az első húsz esztendő

Az első telephelyen kezdetben a telefaxkészülék még egy lakókocsiba volt bekötve, innen intézték a cég ügyeit. Mára több mint 50 munkavállaló, 50 millió forint jegyzett tőke és csaknem 1 milliárd forint ingó és ingatlan vagyon jelenti azt az erőt, amely a piaci jelenlétüket biztosítja. Hosszú és izgalmas út vezetett idáig. A három fivér még a kommunizmus végnapjaiban szegődött el több évre Németországba, egy tartálytechnikával foglalkozó céghez, ahol elsajátították a bevonattechnikai munka alapjait, és egyúttal rátaláltak mentorukra is – akivel eredetileg közösen terveztek cégalapítást Magyarországon. Kezdetből fogva eltökélt szándékuk volt, hogy nem letelepedni, csak tanulni mennek külföldre; világos volt számukra, hogy küldetésük hazavárja őket.

Az első komoly megbízást 1994-ben nyerték el. A Ganz Acélszerkezet Kft.-től a Lágymányosi híd [a mai Rákóczi híd] pályaszerkezete alatt áthaladó ivóvíz-főnyomóvezeték belső bevonatainak elkészítésére kaptak megbízást. Ez fordulópontot jelentett a cég életében. A feladatot a Németországból hozott technológia adaptálásával, továbbfejlesztésével sikerült elvégezni. Azóta az ennek nyomán kifejlesztett, saját technológiával egyre több budapesti hídban lévő vízvezeték kapott Ostorházi-bevonatot.

Mindezzel a vállalat máig működő három legfőbb tevékenysége, a *helyszíni*, illetve az *üzemi bevonatkészítés* és a *mérnökirodai fejlesztőmunka* közül elsőként nemcsak a helyszíni bevonattechnika [főként korrózióvédelem és felületképzés] erősödött meg, hanem az önálló technikai fejlesztés is már a kezdetektől megindult.

A társaság életében a 2000-es évek elejétől kezdve egyre nagyobb hangsúlyt kapott az üzemi fényezés.

A vállalati munka már a kezdeti időszakból ÉMI-tanúsítvánnyal elismerve, majd 1998-tól ISO 9002:1994 tanúsítvány szerinti minőségirányítás mellett zajlik. Azóta ISO 9001:2008, illetve ISO 14001:2004 szabványok szerinti minőség- és környezetirányítási tanúsítványokkal is rendelkeznek. Egy jelentős munka során az Ostorházi Bevonattechnika Kft. megszerezte a minősített NATO-beszállítói alkalmassági tanúsítványt, és sikerrel átesett C típusú nemzetbiztonsági átvilágításon is. Műszaki teljesítménye és társadalmi szerepvállalása miatt egyéb elismeréseket is kap a cég, ilyen például a KÖVET Egyesület CSR-elismerése vagy a honvédelmi miniszter kitüntetése.

Telephelyfejlesztés és innováció

A 2000-es évek közepétől megindult egy új telephely kialakításának, fejlesztésének

előkészítése. A cég egyik jelentős pályázati támogatási szerződésének köszönhetően 2013 tavaszától a százhalombattai Ipari Parkban található Ostorházi Bevonattechnikai Centrum 2300 m² alapterületen ad új otthont a vállalatnak. Az üzemben 560 m²-es, 40 m hosszú daruzott csarnoktér és teremfestő, valamint három fényezőkamra, egy szemcseszóróház és egy csiszolókamra kapott helyet.

Az új Bevonattechnikai Centrum egyrészt a helyszíni, másrészt az üzemi bevonattechnikai kivitelezés lebonyolítása és szervezése mellett az eddigieknél is jobb körülményeket teremt a vállalat harmadik tevékenységi irányának, a mérnökirodai tevékenységnek.

A több mint tíz év alatt összegyűlt tapasztalat birtokában majdnem kétéves fejlesztőmunka következett, és a várva várt eredmény nem maradt el. Elkészült az új csőbelsőbevonatkészítő automata, amely képes több átmérőben, számítógép-vezérlés mellett bevonatot készíteni. Mindezt úgy teszi, hogy a minőséget befolyásoló tényezőket folyamatosan figyeli és az adatokat rögzíti.

Küldetés

Az Ostorházi Bevonattechnika mottóként gróf Széchenyi István egyik híressé vált mondatát tűzte a zászlajára: „Csak ott mennek a dolgok jól, ahol például a szabó, szappanfőző, cukrász etc. és mindenki más is meg van győződve róla, hogy az ő iparán, az ő üzletén fordul meg az állam sorsa!” Maga a Bevonattechnikai Centrum épülete is ehhez a gondolathoz igyekszik felemelkedni. Széchenyi gondolatát megforgathatjuk onnan nézvést is, hogy az ország gazdasági sikere minden bizonnyal azon múlik majd, hogy az Ostorházi fivérekhez hasonló szabók, szappanfőzők és cukrászok ezzel az elhivatottsággal vajon még jobban meg tudnak-e erősödni a maguk iparával, üzletével.

Merre jár a hulladékom?

SZERZŐK: Szucsik-Kiss Gabriella/ELMŰ Nyrt., Lukács Dóra/Denkstatt Hungary Kft.

A környezetvédelemben is egyre nagyobb szerepet játszik az informatika, különböző szoftveres megoldások segítik a nagyvállalatok környezetvédelemmel foglalkozó munkatársait. Az ELMŰ-ÉMÁSZ Társaságcsoporthoz is fellelhető és használja, folyamatosan továbbgondolja az informatika nyújtotta lehetőségeket. Cikkünkben arról olvashatnak, milyen megoldást választottak a hulladékgazdálkodásban.

Az ELMŰ-ÉMÁSZ Társaságcsoporthoz kiemelt figyelmet fordít a környezet védelmére. A környezetvédelem/biztonságtechnika osztály munkatársai a fenntarthatóság elveit szem előtt tartva végzik a társaságcsoporthoz kapcsolatos feladatait.

Telephelyeik nagy száma és az egyre szigorodó környezetvédelmi előírások szükségessé tették a környezetvédelmi, elsősorban hulladékgazdálkodási adatok elektronikus nyilvántartásának megvalósítását. A társaságcsoporthoz a Denkstatt Hungary Kft. Envirodata programja mellett döntött még 2007-ben.

A hulladékgazdálkodási modul bevezetését követően, látva a szoftverben rejlő lehetőségeket, felmerült az igény a további szakmodulok [mint például a felszín alatti vizeket érintő adatszolgáltatások támogatására vagy a környezetvédelmi határozatok nyilvántartására szolgáló modul] használatára, továbbá a hulladékgazdálkodási modul kiterjesztésére.

Kiterjesztett adatnyilvántartás

A hulladékok nyilvántartása és a hatósági adatszolgáltatások elkészítése azonban csak egy része a teljes hulladékgazdálkodási folyamatnak. Az ügymenetnek számos különböző funkciót betöltő szereplője van [a hálózati munkákat végző alvállalkozóktól kezdve a műszaki ellenőrökön át a hulladék szállítását és kezelését végző cégekig], amelyek mind-mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a társaságcsoporthoz keletkező hulladékok életútja a környezetvédelmi előírásoknak és a fenntarthatósági szempontoknak megfelelő legyen. A környezetvédelmi munkatársak szükségesnek látták egy olyan rendszer létrehozását, amely a hulladékgazdálkodás teljes folyamatára

**A FENNTARTHATÓSÁGRA
TÖREKVÉS TALÁN EGYIK
LEGNAGYOBB NEHÉZSÉGE
AZ INFORMÁCIÓHIÁNY.**

történő rálátást tesz lehetővé. Az ügymenet követése biztosítja a folyamat zártságát, ellenőrizhetőségét. Így hívták életre a Hulladék Követés elnevezésű programot, amelynek segítségével végig nyomon lehet követni a hulladékok sorsát a keletkezéstől kezdve az elszállításon át a kezelőnek való átadásig, sőt a pénzügyi elszámolásig. A program a folyamat összes résztvevője számára meghatározza azt az egységes keretet, rendszert, amelyben a vállalkozók megrendelhetik a hulladékok elszállítását, erről – a műszaki ellenőrök jóváhagyása után – a hulladékszállító értesítést kap, és ennek alapján végzi a hulladékok átvételezését történő szállítást.

Folyamatos fejlesztés

A program életbe lépését hosszú tervezési fázis előzte meg. A folyamat résztvevőinek azonosítása után a Denkstatt a különböző funkciójú szereplők egy-egy képviselőjét kérte fel a tervezési és tesztelési fázisokban való közreműködésre. Számos kerekasztal-beszélgetés zajlott le a vállalkozók, a műszaki ellenőrök, a hulladék szállítását és átvételét koordináló cégek, valamint a környezetvédelem képviselői között, míg létrejött a Hulladék Követés program teszt-

verziója. Ezt a tervezésbe bevont résztvevők használták a valós folyamat támogatására, az éles verzió indítását megelőző hat hónapban. A Hulladék Követés nem más, mint egy webes felület, ahol a megrendelések rögzítése és visszaigazolása történik. Az itt rögzített, jóváhagyott és az átvevő cégek által visszaigazolt, hulladékkal kapcsolatos adatok bekerülnek az említett Envirodata szoftver hulladékgazdálkodási moduljába, így a hulladékok nyilvántartása és az évente esedékes hulladékos adatszolgáltatás teljesítése is könnyen megvalósul.

A Hulladék Követés éles verziója 2013 januárjában indult a tervezési és tesztelési fázisok tapasztalatai és visszajelzései alapján. A program közel 100 felhasználójának mindennapos munkája megkívánja a rendszer folyamatos fejlesztését, mivel újabb és újabb ötletek, az adatrögzítést megkönnyítő lehetőségek merülnek fel. Az időközben változó, szigorodó jogszabályok is megkövetelik a program időnkénti módosítását. Ezek némi nehézséget jelenthetnek ugyan a felhasználóknak, de a szereplők úgy látják, hogy a folyamatok hatékonyabban, kontrolláltabban működnek, és az esetleges adminisztrációs hibák, illetve a hulladékokkal kapcsolatos visszaélések minimálisra csökkentek.

A fenntarthatóságra törekvés talán egyik legnagyobb nehézsége az állandó információhiány – a régi menedzserbőlcsesség szerint ugyanis menedzselni csak azt lehet, amit ismerünk. Az hogy az adott helyzetben mi a legmegfelelőbb döntés, a fenntarthatóság három pillérét figyelembe véve, környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági szempontból nagy kihívás elé állítja a cég vezetését. Ezen szempontok összehangolását és a hulladékgazdálkodási folyamat optimalizálását támogatja az Envirodata rendszer.

CSE RITI

– márkázott jótékonyság –

SZERZŐ: Balogh Eszter/KÖVET Egyesület

Budapesten, a Wesselényi utcai **Cseriti Adományboltban** találkoztam Sáhý Gáborral, hogy az általa bevezetett új társadalmi és szociális márkáról, a Cseritiről beszéljünk.

Egy különleges társadalmi vállalkozás

A Cseriti Szociális Szövetkezet 2013-ban alakult, de a kezdeményezés jóval régebbi. Ahogy Sáhý Gábor fogalmaz: számukra tökéletes vállalkozási formát nyújt a szociális szövetkezet, hiszen ez olyan hibrid szervezeti forma, amelyet társadalmilag hasznos cél elérése érdekében hívnak életre alapítói, elsősorban azzal a céllal, hogy munkahelyet teremtsenek hátrányos helyzetben lévő tagjaik számára. Első adományboltjuk nyitásakor, 2011-ben már létezett a szociális szövetkezet mint vállalkozási forma, de mivel ők ezt akkor még nem ismerték, a kezdeményezéshez leginkább illő nonprofit kft.-ként indultak.

Sáhý Gábor egy kaliforniai útján találkozott először a charityvel mint üzleti modellel. A „Father Joe” nevű szervezet tevékenysége olyan nagy hatással volt rá, hogy hazatérése után üzletlétsaival azonnal elkezdtek kidolgozni saját verziójukat a modellre, amelynek lényege, hogy a rászorulóknak számára szociális vásárlást tesz lehetővé adományboltokban, újrahasznosít, emellett hátrányos helyzetűek számára teremt foglalkoztatási lehetőséget.

A charity adományboltok ötlete eredetileg az angolszász országokból származik, amelyek a Vöröskereszttel együttműködve évtizedekkel ezelőtt kidolgozták az intézményesített adományozás közösségi modelljét Charity Shop hálózatok formájában. Az Egyesült Királyságban jelenleg 8500 adománybolt működik, Magyarországon azonban a Cseriti hálózata az első ilyen kezdeményezés.

2011. április 1-jén, első adományboltjuk létrehozásakor még hobbiként gondoltak a projektre. Saját tőkéből indultak el egy holland ismerős segítségével, aki egy kamionnyi adománnyal látta el az óbudai boltot.

Nagyon hamar rájöttek, hogy a modell nem fog magától működni, így választás elé kerültek: vagy teljes erővel foglalkoznak vele, vagy abbahagyják. Úgy döntöttek, hogy megéri beleadni anyait-apait, és hamarosan további adományboltokat nyitottak: a másodikat 2011. szeptember 1-jén Angyalföldön, a harmadikat három hónappal később, december 1-jén az erzsébetvárosi Wesselényi utcában, a negyediket 2012 júliusában Pilisvörösváron. Az ötödik bolt megnyitására pedig 2014 áprilisában került sor Pestszentlőrincen.

Cseriti - a jótékonyság, a felelős gondoskodás márkája

Sáhý Gábor a Cseriti legfőbb missziójának azt tartja, hogy hátrányos helyzetűek szociális foglalkoztatásával munkát teremt. Adományboltjaikban egytől egyig olyan alkalmazottak dolgoznak, akik a munkaerőpiac periferiájára szorultak: pályakezdők,

tartósan munkanélküliek vagy nyugdíj előtt állók. A háttérmunkákat – mint az adományok logisztikája, válogatása – jelenleg még alkalmi munkavállalók végzik, de terveik között szerepel, hogy őket is mielőbb teljes munkaidőben foglalkoztassák.

A modell második alappillére a szociális vásárlási lehetőség biztosítása. Egy-egy adománybolt nyitásának híre minden alkalommal futótűzként terjed el az adott környéken, a boltokban naponta átlagosan 100 érdeklődő fordul meg. A megvásárolható árucikkek listája nagyon hosszú, a választék pedig széles. A boltok nem szakosodnak: a bútortól az ékszerekig, a könyveken, lemezeken, felnőtt- és gyermekruházati cikkeken át az elektronikai eszközökig szinte bármit megkaphatnak az érdeklődők. Ha pedig éppen nincs raktáron a kívánt termék, akkor feliratkozhatnak a várólistára. A rászorulóknak mellett nagyon gyakori látogatók a környezeti fenntarthatóságot szem

NÉVJEGY

Névjegy Sáhy Gábor
 Életkor 36 év
 Foglalkozás szövetkezeti vezető
 Végzettség közgazdász
 Más munkahelyek, tapasztalatok pályázati menedzsment, vendéglátás
 Család 1 kislány, Laura, 3 és fél éves

	HASZNÁLTCIKK-KERESKEDÉS	CSERITI SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET
CÉL, KÜLDETÉS	- Értékesítés - Profitszerzés	Szociális vásárlási lehetőség biztosítása, a munkaerőpiac periferiájára kerültek foglalkoztatása, újrahasznosítás; a charitykultúra meghonosítása Magyarországon
SZOLGÁLTATÁS	Használt cikkek értékesítése	Adománybolt-hálózat működtetése
PROFIT	- Minél nagyobb tömegben történő értékesítés - Magas árérés	- Nem nyereségorientált - Profit visszaforgatása
ALKALMAZOTTAK	Humán erőforrás	Hátrányos helyzetű munkavállalók

	CSERITI SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET
MINIMÁLIS SZÁLLÍTÁS	Az adományozók személyesen viszik be a boltokba feleslegessé vált tárgyaikat, vagy a Cseriti logisztikai csapata gondoskodik a szállításról
MAXIMÁLIS IGAZSÁGOSSÁG	Munkahelyteremtésre, újrahasznosításra és szociális vásárlási lehetőség biztosítására töreksenek
ÖKONOMIZMUS	Fenntarthatóság előtérbe helyezése, funkcionális újrahasznosítás
OPTIMÁLIS MÉRET	Az erőforrás, illetve az adományok mennyisége határozza meg a méretet
FELELŐSEN HASZNOSÍTHATÓ TERMÉK [FENNTARTHATÓSÁG]	Adományok használtcikk-piaci ár alatti értékesítése

CÉGNÉV	Cseriti Szociális Szövetkezet
ALAPÍTÁS ÉVE	2013
FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMA	9 fő

előtt tartó, tudatos vásárlók, akik az újrahasznosítás jegyében szereznek be adományozott árucikkeket, és a kincsvadászok, akik egy-egy különleges darab felkutatása miatt térnek be a boltokba.

A használt cikkek funkcionális újrahasznosítását tartja Sáhy a Cseriti harmadik legfontosabb céljának. Mielőtt piacra dobnák a beérkezett darabokat, gondosan átválogatják azokat, és a felújításra szorulókat megjavítják. Jövőbeli tervük egy adományátalakító műhely beindítása: a Cseriti-Dizájn idén nyáron/ősz elején indul. Ezzel újabb munkahelyeket teremtenek, és ha sikerül együttműködést kialakítaniuk a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemmel, akkor biztosítják a szakmai gyakorlat lehetőségét az egyetem Design Intézetének hallgatói számára.

Mintaértékű projekt a szociális gazdaságban

A Cseriti-rendszer ernyőmarkaként működik, amely alatt különböző projekteket képzeltek el megvalósulni. Ezek közül az adománybolt-hálózat már sikeresen működik, hamarosan beindul a Cseriti-Dizájn is, továbbá terveik között szerepel a Cseriti-Menza és a Cseriti-Bringa projektek beindítása, amelyek jelenleg a tervezés fázisában vannak.

A rendszer alapja a márkaépítésre alapozott társadalmasítás: céljaik elérésének kulcsfeltétele, hogy mind adományozói, mind vásárlói oldalon erős társadalmi bázist építsenek ki. A Cseritit a jótékonyági szektor prémiummárkájává szeretnék fejleszteni, elsősorban az újdonságra leginkább fogékony, trendkövető korosztályok megszólításával. A „márkázott jótékonyág” célja, hogy a Cseriti a közösségi összefogás, a társadalmi felelősségvállalás szimbólumává váljon.

FORRÁS
http://www.complex.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0600010.
 TV&kif=Szociális+szövetkezet*#xcel
<https://sites.google.com/site/cseszov/>

Kapcsolatépítés

FORRÁS: Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége [KSZGYSZ]

Szövetségünk több tagcéggel, a KEXPORT Klaszterrel és a HITÁ-val együttműködésben kiállítóként vett részt Európa legnagyobb környezetipari kiállításán, az IFAT-on, Münchenben. A kiállítást követő összesítés szerint az eseményen 3081 kiállító vett részt 69 országból, és 135 ezer látogató érkezett 170 országból.

A kiállításon a KSZGYSZ képviselői számos tárgyalást folytattak a nemzetközi kapcsolatok erősítése érdekében, valamint közös projektek és pályázatok lehetőségeit keresve. Felvettük a kapcsolatot többek közt a KEIA [Korean Environmental Industry Association] képviselőivel, magyar-koreai projektgenerálás céljából. A David Newman ISWA-elnökkel folytatott megbeszélésen arról is szó esett, hogyan lehetne még jobban kihasználni a szövetség ISWA-tagságát. Pásztor Sándor román vízügyi államtitkárral is tárgyaltunk a vízgazdálkodás terén lehetséges vízipari együttműködésekről. A kiállítás kísérő rendezvényeként megszervezett Cluster-Matchmaking Green Technologies programon a KEXPORT Klaszter mutatkozott be német, osztrák, dán, lett és norvég környezetvédelmi klaszterek előtt.

Bemutattuk a magyar környezetvédelmi ipar kompetenciáit az Environmental Technology Network Danube Region rendezvényén, amelynek magyar partnere a KSZGYSZ. Az ETNDR-hálózat a Duna Stratégia megvalósításához járul hozzá. Az együttműködés elmélyítésére május 30-án az ETNDR képviselőjével workshopot is rendeztünk a KSZGYSZ budapesti irodájában.

Új KÖVET-munkatárs

Balogh Eszter

2014. május 15-én csatlakoztam a KÖVET Egyesülethez mint kommunikációs munkatárs. Fő feladataim az egyesület kommunikációjának és marketingjének tervezése, szervezése, különösen a honlapok, a Lépések szaklap és a sajtókapcsolatok, valamint sajtómegjelenések terén. Feladatkörömbé tartozik még az új tagvállalatok toborzásának tervezése, szervezése, tagvállalati statisztikák készítése.

Korábban is kommunikációs területen dolgoztam – online marketinggel, nonprofit-kommunikációval és rendezvényszervezéssel foglalkoztam. A marketing mesterdiploma megszerzése után a nonprofit szervezetek marketingkommunikációjára specializálódtam, ezen belül is főként környezet- és természetvédelemmel foglalkozó szervezetek munkáját segítettem.

Peter Hundley

1953-2014

Mély részvétellel tudatjuk, hogy 2014. április 7-én volt kollégánk, **Peter Hundley** elhunyt. Mint ismerősei és barátai tudták, Peter régóta rákbetegségben szenvedett. Eleinte reagált a kezelésre, s reménytelinek látszott tartós gyógyulása. Az utolsó időben azonban komplikációk léptek fel, ami végül a halálához vezetett. **Kéri Ildikó**, aki hosszú évekig a társa volt, élete nehéz óráiban is mellette állt.

Peter Hundley meghatározó szerepet játszott az INEM [International Network for Environmental Management] fejlődésében a szervezet történetének kezdetétől. Számos országban segített megalakítani a nemzeti egyesületeket, így erősítve az INEM küldetését. Szakértelménél, kreativitásánál és megbízhatóságánál fogva sokat köszönhattunk neki az INEM projektmunkái kapcsán, segített megnyerni olyan szponzorokat, mint a Német Szövetségi Környezetvédelmi Alapítvány [DBU].

Peter naponta tett tanúbizonyságot mély ökológiai elkötelezettségéről. Soha nem ment bele a könnyű kompromisszumokba. Sosem támogatta a zöldre festést. Igazságszeretete miatt viselkedése néha kellemetlen volt egyeseknek, de kollégái mindig tisztelték ezért. Amint megjelenése is tükrözte, tiszta antitézise volt a Bólogató Jánosoknak. Tárgyalópartnernként komolyan vették a reális zöldet csakúgy, mint az üzleti szféra vagy a kormányzatok képviselői. Aki Peter barátja lett, annak a barátság egy életre szólt. Nehéz helyzetekben képes volt a példátlan őszinteségre és a legmélyebb empátiára.

Peter Hundley 1953. szeptember 8-án született Ulmban. Később amerikai állampolgárságot szerzett, s azt végig megtartotta. Az áldás hirtelen megnyilvánulásának tartjuk, hogy az INEM-nél eltöltött aktív és sikeres évei után összeismerkedett Kéri Ildikóval, s boldog éveket éltek le együtt Budapesten. Továbbra is dolgozott az INEM-nek, de több időt szentelt a fényképezésnek is. Eredeti diplomáját is fotóriporterként szerezte.

Az INEM keresi a módját, hogy életben tartsa Peter Hundley emlékét. Meggyőződésem, hogy a halál nem mondhatja ki az utolsó szót. Peter egész életét a teremtés védelmének szentelte. És hogyan adna a Teremtő örök békét azoknak, akik kiálltak a műve mellett?

Georg Winter

Miért éppen

EMAS?

SZERZŐ: Halmavánszki Rita/ KÖVET Egyesület

Az elmúlt évek erősödő „optimalizálási kényszere” hatására a vállalatok környezetvédelmi kezdeményezőkézsége csökkenni látszik. Ha a cégvezetés felismeri, hogy a környezeti megtakarítások azonosítása a környezeti teljesítmény javításának és a költségcsökkentésnek az egyik legjobb módja lehet, már jó úton halad egy hatásos, a vállalat terhelését valóban csökkentő KIR működtetése felé.

KÖVET-es képzéseken és előadásokon rendszeresen megkérdem a résztvevőket, hogy ki hallott már az EMAS-ról. Az óvatossággal nyújtott kezek aránya általában a 15%-ot sem éri el, de ha a kérdést kiegészítem a környezettudatos vállalatirányítás, KIR, illetve ISO 14001 kifejezésekkel, akkor valamivel jobb az eredmény. Ez egyrészt jó, mert tudjuk, hogy küldetésünknek helye van a hazai vállalkozások körében, másrészt – az EMAS magyarországi népszerűségét figyelembe véve – azt kell mondanom, a helyzet nem túl rózsás. De nem is kilátástalan.

A mai állás szerint Magyarországon 26 szervezet 27 telephelye rendelkezik EMAS-regisztrációval. Ezzel az eredménnyel közösségi szinten csak a 12. helyre vagyunk jók, ami vélhetően azzal is magyarázható, hogy a hozzá tartozó szakmai képzés mindeddig hiányzott a piacról.

A hazai EMAS-helyzet javítása érdekében a KÖVET Egyesület a Földművelésügyi Minisztérium Zöld Forrás programja támogatásával 2014 őszén elindítja a *Miért éppen EMAS?* elnevezésű projektjét. A program keretében az EMAS-rendelet¹ szerinti környezetirányítási rendszer bevezetését elősegítő kompetenciafejlesztő képzéssorozatot szervezünk vállalati szakemberek részére. Ennek folyamán a résztvevők megismerik a környezetmenedzsment-rendszereket, és a képzést követően képessé válnak a rendeletben foglaltaknak

megfelelő környezetirányítási rendszer kiépítésére, sikeres működtetésére és auditálására.

A projekt indításaként szeptember 4-én 6-os sebességre kapcsolunk, és a kezdeményezés elindítójával, az Audi Hungaria Motor Kft.-vel közösen megszervezzük a VI. EMAS-kerekasztalt. Célunk, hogy újrainduljon a párbeszéd az érintett felek között, és a KÖVET a közös gondolkodás, a közös munka és tapasztalatcsere katalizátora legyen. A programba bevonjuk a Magyarországon akkreditált hitelesítőket, az illetékes testületet [Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség], a Nemzeti Akkreditáló Testületet [NAT], a témára nyitott KIR-tanácsadókat, a környezetvédelemért felelős államtitkárság képviselőit és természetesen a környezeti teljesítményüket javítani kívánó vállalatokat és szervezeteket.

A 2014. október és 2015. február között megvalósuló, öt modulból álló képzéssorozatra várjuk az érdeklődő cégek jelentkezését.

Ne habozzon, EMAS-ozzon Ön is! Vegye fel a kapcsolatot a KÖVET-tel még ma [info@kovet.hu, 06/1-473-22-90]!

A projekt megvalósítását a Vidékfejlesztési Minisztérium Zöld Forrás Programja 1 644 382 forinttal támogatja.

JEGYZET

- 1 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:342:0001:0045:HU:PDF>

KELENFÖLDI ERŐMŰ 100

**100 ÉVES A KELENFÖLDI ERŐMŰ
REGISZTRÁCIÓ A NYÍLT NAPOKRA**

www.budapestieromu.hu

ÚJ KÖVET tagvállalatok

► 01

CARBON ONLINE KFT.

A Carbon Online Kft. mint az iCC Brand alapítója küldetésének tekinti, hogy a karbon- és energiahatékonysági tanácsadás segítségével a legkülönbözőbb szervezeteket támogassa az önkéntes karbonlábnym-csökkentésben. Tevékenységünk magában foglalja a karbonlábnym felmérését, az energiamenedzsmentet és az önkéntes piaci karbonkreditek felhasználásával történő teljes körű karbonsemlegesítést, ezáltal karbonneutrális termékek, szolgáltatások, vállalatok, rendezvények, weboldalak stb. létrehozását. A környezettel összhangban folytatott szervezeti működést, a környezetet óvó magatartást partnereink az általunk életre hívott „You and iCC” védjegy felhasználásával könnyen kifejezésre juttathatják, marketing- és PR-előnyökre szert téve, miközben saját brandjüket építik. Programunk a fenntarthatóságot szolgálja, részben karitatív jellegű, így a CSR területén is megállja a helyét. A KÖVET Egyesülettel való együttműködés további lehetőséget ad karboncsökkentési programjaink szakmai fejlesztéséhez, megvalósításához. A KÖVET tagjaként arra törekszünk, hogy a többi tagvállalattal együttműködve hozzájáruljunk az egyesület céljainak megvalósításához.

További információ

Varga Virág
ügyvezető
Mobil: 06/30-626-06-66
E-mail: virag@youandicc.com
Web: youandicc.com

► 02

DERECSKEI GYÜMÖLCSÖS

A Derecskei Gyümölcsös küldetése, hogy kiváló minőségű mezőgazdasági termékeket

állítson elő hatékonyan és felelősen, ezzel hozzájárulva a fenntartható mezőgazdaság megvalósításához Magyarországon. Cégünk legfontosabb értékei a magas minőségű termékek és a felelős magatartás. Működésünk során környezeti terhelésünk minimalizálására törekszünk, legyen szó energia- és vízfelhasználásról, vagy talajterhelésről. Munkatársainkon keresztül rendszeresen vállalatunk közösségi szerepet, és szívesen kapcsolódunk be a helyi programokba. A több mint 20 éve családi vállalkozásként működő gyümölcsösben ma már 110 hektáron, felelős kertművelés szellemében zajlik az almatermesztés.

„Családi vállalkozásként a gyümölcsöst több generációra vetítve magunk előtt látjuk, fontos számunkra a kert hosszú távú fenntarthatósága. Ennek jegyében többek között külön figyelmet fordítunk a takarékos erőforrás-felhasználásra és a környezetkímélő művelési eljárások alkalmazására. Ugyanakkor szeretnénk, ha nemcsak a kerten belül terjedne ez a szemlélet, hanem egy élményalapú agrár-környezeti nevelési program keretében a gyerekek számára is vonzóvá válna a fenntarthatóság gondolata” – hangsúlyozza Szabó Imre, a Derecskei Gyümölcsös alapítója.

Ennek keretében évente kétszer, tavasszal és ősszel kinyitjuk a gyümölcsös kapuit és különböző szemléletformáló, interaktív játékok mellett hozzáértő kísérőkkel a kertet is bejárhatják a látogatók. A családi programon a gyerekek különböző kalandokon keresztül maguk is részesei lehetnek a kerti életnek: megismerhetik a kert lakóit, betekintést nyerhetnek a kertművelés rejtelmeibe, megkóstolhatják, milyen is a jó munka gyümölcse.

A Derecskei Gyümölcsös részt vesz az Iskolagyümölcs Programban is, és nemcsak egészséges almát és almalevet juttat el több száz iskolába, hanem munkatársai környezeti nevelési foglalkozásokat is tartanak.

2014-ben Magyarországról egyedülként kapott meghívást a Közép-Kelet-Európai CSR Csúcstalálkozóra, ahol kiállítási standjával elnyerte a rendezvény Közönség Díját.

További információ

Séra-Szabó Veronika
termékmenedzser
Tel.: 06/30-689-15-56
E-mail: szabo.veronika@derecskeigyumolcsos.hu
Web: www.derecskeigyumolcsos.hu

► 03

FŐTÁV ZRT.

A Budapesti Távhőszolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság (FŐTÁV Zrt.) Magyarország legnagyobb – kilenc, egymástól független hőközpontból álló – távhő-szolgáltatási rendszerét üzemeltető közszolgáltatója. A társaság működését a következő adatok jellemzik:

- jelenleg 17 kerületben mintegy 238 ezer lakást és 7 ezer nem lakossági fogyasztót lát el távfűtéssel és meleg vízzel, ezzel a fővárosi hőpiacból 30%-os részarányt képvisel;
- 33 millió léghőmétert fűt, az összes kiadott hőmennyiség 11 700–15 800 TJ/év;
- mintegy 550 nyomvonal-kilométer távvezetékpárral rendelkezik;
- a rendszerhez csaknem 4 ezer hőközpont csatlakozik, ebből kb. 3500 a FŐTÁV Zrt. tulajdona;
- a rendszerekbe beépített összes hőtermelő kapacitás 2220 MW, amelyből mintegy 600 MW a FŐTÁV Zrt. tulajdona;
- 650 MW kapcsolt villamosenergia-termelő kapacitás;

- a FŐTÁV hőigényének ellátásával kapcsolatban termelt villamos energia 2000–2500 GWh/év.

A társaság környezetvédelmi megfelelőségének és törekvéseinek igazolására kiépítette és tanúsíttatta ISO 14001 és EMAS környezetközpontú irányítási rendszerét, és megkezdte ISO 50001 energiamenedzsment-rendszerének kiépítését is, ISO 9001 minőségirányítási és MSZ 28001 munkabiztonság és egészségvédelmi tanúsított rendszereivel integráltan.

A távhőszolgáltatás a jelenleg ismert leginkább környezetbarát városi fűtési mód, ezért a FŐTÁV Zrt. hosszú távú céljai között szerepel a hőenergia gazdaságos és fenntartható előállítás és továbbítása, a szolgáltatási színvonal növelése, hogy ezek által a távfűtés az ingatlanok értéknövelő tényezőjévé váljon.

További információ

Vojtku Ágnes
PR-csoportvezető
Tel.: 06/1-700-62-38
E-mail: sajto@fotav.hu
Web: www.fotav.hu

KATICA TANYA ÉLMÉNYKÖZPONT

A Zselic dombjai között megbújó Patcán, egy 10 hektáros élményparadicsomban, több mint félszáz játszóalkalmatosságával hazánkban egyedülálló szolgáltatásokat nyújt ez a hely a gyermekes családoknak, baráti társaságoknak, természetkedvelőknek. A családi vállalkozás 2002-ben indult, és mára országosan meghatározó ökoturisztikai szolgáltatóvá vált. A hangsúlyt a hagyományörzésre helyezve, játszva tanítanak őseink bölcsességének tiszteletére. Emellett felhívják a figyelmet jelenünk és jövőnk fenntarthatóságára és a környezet védelmére a saját napelemből, a gyökérzónás szennyvízkezelő és a napkollektoros melegvíz-gyár segítségével. Hitük szerint a tapasztalás a legjobb tanítómester.

Turistaházai, illetve a családi apartmanok 140 fő befogadására képesek. A tanyán több mint harmincféle háziállatot, köztük őshonos magyar állatokat találhatnak a látogatók, akik megismerkedhetnek a tehénfejés és a kenyérsütés fortélyaiival is. A középkori lovagvárban megelevenednek elődeink hagyományai. Közép-Európa legnagyobb, hét-

pályás, beltéri száraz csúszdaparkjában és az elkülönített totyogó, gyermek és felnőtt játszóházban garantált az aktív kikapcsolódás. Az 500 m²-es, fából készült Bolyongó, a tóparti attrakciók, az erdei drótkötélpályák és lecsúszók, a pedálos gokartok a szabadban, friss levegőn garantálják a felejthetetlen élményt.

A KÖVET Egyesület tavalyi csapatépítő tréningjén személyesen is megismerkedhetett a Katica Tanya inspiráló világával és magas színvonalú szolgáltatásaival.

További információ

Handó Eszter
E-mail: hando.eszter@katicatanya.hu
Web: www.katicatanya.hu

BP BUSINESS SERVICE CENTRE KFT.

A BP Business Service Centre Kft. a BP európai Refining & Marketing üzletági számára nyújt ügyfélszolgálati, pénzügyi, beszerzési és HR-szolgáltatásokat. Haller utcai irodaházukban több mint 950 főt foglalkoztatnak és folyamatosan bővülnek. A vállalat 2011 óta környezet- és minőségirányítási rendszert működtet, és ugyanebben az évben szerezték meg az ISO 9001 és 14001 minősítést is. Környezeti politikájuk és éves céljaik is a folyamatos fejlődést segítik elő. Céljuk egy fenntarthatóbb és környezettudatosabb iroda működtetése figyelemfelkeltő programok segítségével, amelyekbe sikeresen vonják be munkavállalóikat. A KÖVET közösségtől gyakorlati ötleteket szeretnének kapni, ugyanakkor az évek alatt felhalmozott, zöld irodával kapcsolatos tudásukat szívesen megosztják a KÖVET más tagjaival.

További információ:

Varga Katalin Eszter
Communications and Engagement Lead
Tel.: 06/1-866-63-00
Web: www.bp.com

ÚJ KÖVET társult tag

ÖKO-PACK NONPROFIT KFT.

Az ÖKO-Pack Nonprofit Kft. Magyarország egyik meghatározó szemléletformáló zöld marketingjét és oktatóprogramját építette fel az utóbbi 10 évben. A szelektív hulladékgyűjtést népszerűsítő rendezvényektől kezdve a fenntarthatóságon át, egészen a vidéki önkéntességig és a falusi turizmusig felkarolja a helyes értékrend közvetítését. Európában is egyedülálló, *Hulladékból Termék* és *Tükörben a Világ* című kiállításai a sikeres hazai megjelenések mellett nemzetközi rendezvényeken is többször bizonyítottak. Környezetvédelmi programcsomagjukat, játszóházukat és „*Paraszt-Wellness*” kaláka táborukat ajánlják mindenki figyelmébe, aki szeretne tenni valamit a jövő érdekében, a környezeti nevelés, szemléletformálás és érzékenyítés fejlesztésében.

A klímaváltozás elleni küzdelem érdekében olyan zöld innovációkon dolgoznak, amelyek segítséget nyújthatnak a zöld vállalatok környezetbarát működésében és a lakosság ökológiai lábnyomának csökkentésében. Az ÖKO-Pack oktatási és ismeretterjesztési tevékenysége mellett termék- és hulladékgazdálkodási tanácsadást is folytat.

További információ

Hankó Gergely
PR- és marketingvezető
E-mail: gergely@okopack.hu
Web: www.okopack.hu

„A helyemen vagyok”

SZERZŐ: Bognár Károly/KÖVET Egyesület

Salamon János, a KÖVET elnökségi tagja 18 esztendeje áll a MagNet Magyar Közösségi Bank és jogelődje élén. E hosszú idő alatt egy kis takarékszövetkezetből Magyarországon teljesen új és egyedülálló filozófia alapján működő bank lett. Salamon János értelemszerűen fontos és alkotó szerepet játszott az útváltásban.

– Ha mondania kellene néhány folyamatot, tényezőt, amelyek veszélyeztetik a világot, mik lennének azok?

– Az egyik mindenképpen a túlfogyasztás és minden, ami ebből következik: a túlzott energiafelhasználás, a szennyezés, a feldolgozatlan mennyiségű hulladék, a klímaváltozás. A másik pedig azoknak az emberi tulajdonságoknak a túlsúlyba kerülése, gondolok itt például a kapzsiságra, a mohóságra és az önzésre, amelyek előbb-utóbb elszemélytelenedéshez, az emberek elidegenedéséhez vezetnek.

– Ön egyébként mindig bankban dolgozott?

– Majdnem mindig. Csupán a szakmai pályafutásom első két évében nem, amikor a Révai Nyomda pénzügyi és számviteli vezetője voltam. Ebben az időszakban pénzügyi szakközgazdász-képzésen vettem részt, ahol megismerkedtem banki szakemberekkel. Nekik köszönhetően a kurzus közben már világosan láttam, hogy pénzügyi tudásomat egy bankban tudnám a legjobban hasznosítani.

– Bank és bank között is van azonban különbség.

– Így igaz. Hitelintézeti pályafutásomat az Általános Értékforgalmi Bankban kezdtem, amely egy kis, rugalmas, akkoriban még magyar tulajdonban lévő intézmény volt. Ezután következett az Agrobank, ahol 31 évesen vezérigazgató-helyettesi pozícióba kerültem. Ez szintén egy innovatív, izgalmas munkahely volt. Amikor azonban az állam úgy döntött, hogy az Agrobankot összeolvasztja a Mezőbankkal, úgy gondoltam, hogy ebből valami nehézkes, rugalmatlan dolog sül ki, ezért a távozás mellett döntöttem. A General Motors akkoriban – 1996-ot írunk – tervezte egy magyarországi bank létrehozását, ennek a munkának az irányításában vettem részt.

– Mégsem várta meg, hogy megnyissa kapuit az Opel Bank. Mi történt?

– Szembesültem azzal, hogy akkoriban egy multicenségénél milyen irracionálisan túlszabályozottak voltak a folyamatok, mennyire elszemélytelenedettek az emberi kapcsolatok. Ekkor fogalmazódott meg bennem, hogy olyan cégnél szeretnék dolgozni, amely átláthatóbb, emberibb, s a célja nem mások legyőzése, hanem valamilyen jó ügy szolgálatára.

– És a HBW Express ilyen volt?

– Teljes mértékben: itt az emberek észrevették egymást, és lehetett alkotni, építkezni. És építkeztünk is: az 1996 és 2008 közötti idő-

szakban egy egyre bankszerűbben működő, szinte professzionális szervezetet alakítottunk ki.

– Igen, de ez mégiscsak egy hagyományos banki alapelveken való építkezés volt. Mikor és hogyan „fertőzte meg” önöket a közösségi banki szemlélet?

– Egy évvel a válság kitörése előtt talált meg minket a spanyol Caja Navarra közösségi bank, amely kelet-közép-európai hídfőállást keresett magának. A kisebbségi tulajdonosunk lett, és sok-sok kiváló ötletet adott nekünk ahhoz, hogyan építsük tovább a takarékszövetkezetet, illetve a segítségével bankká is alakultunk. Az áttörést a 2008-as válság hozta meg, amely évekkel később már elsodorta az állami nyomásra gyengébb szereplőkkel egyesülni kényszerült spanyol tulajdonosunkat is, minket pedig arra ösztönözött, hogy alapjainban gondoljuk át a működési modellünket. Másfél év csak azzal telt el, hogy több etikus bankot is meglátogattunk Európában: tanulmányoztuk a működésüket, az értékeiket, az alapelveiket. Ezek után nem volt kérdés számunkra, hogy ezen az úton akarunk járni: 2010-ben közösségi banki alapokon nyugvó hitelintézetté váltunk, MagNet Magyar Közösségi Bank néven.

– A dolog aktualitása miatt meg kell kérdezem: hogyan hatott a MagNetre a Simon-ügy?

– Hirtelen egy politikai erőter kellős közepében találtuk magunkat, amire kommunikációs szempontból nem voltunk, nem is lehettünk felkészülve. Csaknem 40 ezer számlát nyitottunk már, azok majdnem 10 százalékát külföldieknek, ebből 9 kapcsolható az ominózus üggyhöz. Statisztikailag elhanyagolható nagyságrend. Alapvető bank-szakmai hibákat nem követtünk el, kisebbeket talán igen, de ezekből „békeidőben” valószínűleg semmilyen gond nem lett volna. A Simon-ügy miatt egyébként ügyfelek nem fordultak el tőlünk, sőt...

– Úgy érzem, az ön alkatához jól illik a közösségi banki filozófia.

– A bank fejlődését, az itteni munkát valóban kiteljesedésként éltem meg. Nagyon örülök annak is, hogy olyan emberekkel dolgozhatok együtt tulajdonostársként is, akik nem a hagyományos értelemben vett kapitalisták, azaz nem csak a profit megtermelése a céljuk. Teljes mértékben azonosulni tudok a bank értékeivel is: a fenntarthatósággal, a társadalmi felelősség vállalásával, a lokalitással és a transzparenciával. Úgy gondolom, hogy a helyemen vagyok.

ÚJ ÉS MÓDOSÍTOTT JOGSZABÁLYOK

2013. DECEMBER – 2014. ÁPRILIS

BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG

2014. évi VIII. törvény a Biológiai Sokféleség Egyezményhez kapcsolódó, a genetikai erőforrásokhoz való hozzáférésről, valamint a hasznosításukból származó hasznok igazságos és méltányos megosztásáról szóló Nagojai Jegyzőkönyv kihirdetéséről

E törvénnyel hatályba lép Magyarországon a Nagojai Jegyzőkönyv, valamint felhatalmazást kap a kormány, hogy rendeletben meghatározza a genetikai erőforrásokhoz való hozzáférés és a hasznosításukból származó hasznok megosztásának részletes szabályait.

133/2013. [XII. 29.] VM rendelet a halgazdálkodás és a halvédelem egyes szabályainak megállapításáról

A rendelet megszabja a horgászatra, a kereskedelmi célú halászatra, valamint a haltermelésre vonatkozóan az engedélyek megszerzésének feltételeit, a kapcsolódó adatszolgáltatási kötelezettségeket, valamint a halak, illetve azok élőhelyének védelmét szolgáló feladatokat.

ENERGETIKA

118/2014. [IV. 3.] Korm. rendelet a gáz csatlakozóvezetékek és a felhasználói berendezések műszaki-biztonsági felülvizsgálatával kapcsolatos bejelentések ügyében eljáró hatóság kijelöléséről

A kormány a gáz csatlakozóvezetékek és felhasználói berendezések műszaki-biztonsági felülvizsgálatával kapcsolatos bejelentések ügyében eljáró hatóságnaként az ingatlan fekvése szerint illetékes katasztrófavédelmi kirendeltséget jelöli ki.

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

533/2013. [XII. 30.] Korm. rendelet az újrahasználatos csomagolószerek bérleti rendszerének szabályairól

A bérleti rendszer működtetése engedélyköteles, az engedélyt az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőségnél lehet kérelmezni a rendeletben meghatározott feltételek mellett (pl. min. 25 millió forint jegyzett tőke). Az engedélyes köteles a csomagolószert típusazonosító jellel ellátni, újbóli felhasználhatóságát biztosítani, és a felhasználhatatlanná vált csomagolóanyagot a használótól visszafogadni.

INTÉZMÉNYRENDSZER

481/2013. [XII. 17.] Korm. rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről

A rendelet tételesen megnevezi a fenti körbe tartozó szerveket, azok jogállását és feladatait.

IPARI KIBOCSÁTÁSOK

528/2013. [XII. 30.] Korm. rendelet az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos nemzeti jelentéstételről

A jelentéstétel vonatkozik bizonyos állami szervekre, valamint az évi 100 tonna széndioxid-egyenértéket vagy azt meghaladó mennyiségű üvegházhatású gázt kibocsátó szervezetekre. Utóbbiakra nézve a rendelet iparáganként meghatározza a szolgáltatandó adatok körét, amelyeket az Országos Meteorológiai Szolgálat részére kell megküldeni.

26/2014. [III. 25.] VM rendelet az egyes tevékenységek illékony szerves vegyület kibocsátásának korlátozásáról

A rendelet tevékenységtípusonként meghatározza a VOC-kra vonatkozó kibocsátási határértékeket [külön a véggáz-, a diffúz és a teljes kibocsátásra vonatkozóan]. Bizonyos esetekben eltérő határértékek vonatkoznak az 1999 előtt és az azóta üzembe helyezett létesítményekre. A rákkeltő, mutagén vagy reprodukciós toxicitású anyagokra külön határértékek vonatkoznak. A rendelet megszabja a kibocsátási határértékek meghatározásának módját és a határérték alóli felmentés eseteit.

120/2013. [XII. 16.] VM rendelet a titán-dioxid előállító létesítmények kibocsátásáról

A rendelet megszabja a titán-dioxid vízbe, illetve levegőbe történő kibocsátásának határértékeit. A titán-dioxid gyártásából származó bizonyos hulladékok víztestbe történő kibocsátását kifejezetten megtiltja.

110/2013. [XII. 4.] VM rendelet az 50 MWth és annál nagyobb teljes névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről

A rendelet megszabja a fenti tüzelőberendezések légszennyezői határértékeit [SO₂, NO_x, CO, szilárd anyag, kloridok, fluoridok], az ezzel kapcsolatos mérési kötelezettségeket, illetve a mentességek lehetőségeit. A 720 MWth feletti, 2009. június 25. után engedélyezett létesítmények esetében a szén-dioxid geológiai tárolásának lehetőségeit is fel kell mérni.

MÓDOSÍTOTT JOGSZABÁLYOK

Módosító rendelkezés	Módosított rendelkezés
2013. évi CCXXVIII. törvény	1988. évi I. törvény a közúti közlekedésről, 2013. évi LXVII. törvény az autópályák, autótutak és fűtutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjról
122/2014. [IV. 8.] Korm. rendelet	232/2013. [VI. 30.] Korm. rendelet a KAVOSZ Vállalkozásfejlesztési Zrt. autópályák, autótutak és fűtutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díj fizetését szolgáló programjához kapcsolódó állami kezességvállalásról és kamattámogatásról
116/2014. [IV. 3.] Korm. rendelet	A közúti fuvarozást érintő egyes kormányrendeletek
100/2014. [III. 25.] Korm. rendelet	A vízpolitika terén a közszéki fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv környezeti célkitűzéseinek teljes körű átültetésével összefüggésben egyes kormányrendeletek
42/2014. [II. 24.] Korm. rendelet	90/2007. [IV. 26.] Korm. rendelet a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről, 481/2013. [XII. 17.] Korm. rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről
41/2014. [II. 24.] Korm. rendelet	343/2011. [XII. 29.] Korm. rendelet a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény végrehajtásáról
558/2013. [XII. 31.] Korm. rendelet	220/2004. [VII. 21.] Korm. rendelet felszíni vizek minősége védelmének szabályairól
529/2013. [XII. 30.] Korm. rendelet	343/2011. [XII. 29.] Korm. rendelet a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény végrehajtásáról
476/2013. [XII. 17.] Korm. rendelet	219/2011. [X. 20.] Korm. rendelet a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről

VÁLLALATI TAGJAINK

TÁRSULT TAGJAINK

